

İçindekiler

GİRİŞ

1. TÜRKİYE İLAÇ PAZARI	4
1.1. PAZARDAKİ BÜYÜME VE KAYNAKLARI	5
A. Fiyat	5
B. Hacim	5
C. Satış Dağılımı	6
D. Yeni Ürün.....	6
1.2. PAZARIN YAPISI	6
A. Referans-Eşdeğer İlaçlar	6
B. İthal-İmal İlaçlar	8
C. Biyoteknolojik İlaçlar	10
D. Tedavi Grupları.....	12
E. Ortalama Fiyatlar	13
F. Perakende Fiyat Aralıkları.....	14
2. TIBBİ ÜRÜN PAZARI	16
3. YATIRIM TEŞVİKLERİ	18
4. AR-GE	18
5. ÜRETİM	19
6. İSTİHDAM	20
7. DIŞ TİCARET	21
8. FİYAT POLİTİKALARI	26
9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	29

TÜRKİYE İLAÇ SEKTÖRÜ 2017

Türkiye İlaç Sektörü

2017



Temmuz 2018

Telif Hakkı, 2018, © İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası

Bu rapor İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası'na ait olup, rapora ilişkin tüm haklar saklıdır ve Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile Türk Ceza Kanunu hükümleri kapsamında korunmaktadır.

Bu raporun tamamı ya da bir kısmı herhangi bir amaçla ve herhangi bir yolla kaynak gösterilmeden kopyalanamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, yayımlanamaz ve sair yollarla haksız olarak kullanılamaz.

İçindekiler

GİRİŞ

1. TÜRKİYE İLAÇ PAZARI	4
1.1. PAZARDAKİ BÜYÜME VE KAYNAKLARI	5
A. Fiyat	5
B. Hacim	5
C. Satış Dağılımı	6
D. Yeni Ürün.....	6
1.2. PAZARIN YAPISI	6
A. Referans-Eşdeğer İlaçlar	6
B. İthal-İmal İlaçlar	8
C. Biyoteknolojik İlaçlar	10
D. Tedavi Grupları.....	12
E. Ortalama Fiyatlar	13
F. Perakende Fiyat Aralıkları.....	14
2. TIBBİ ÜRÜN PAZARI	16
3. YATIRIM TEŞVİKLERİ	188
4. AR-GE	18
5. ÜRETİM	19
6. İSTİHDAM	200
7. DIŞ TİCARET	21
8. FİYAT POLİTİKALARI	296
9. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	29

Tablolar Listesi

Tablo 1 - İlaç Pazarı Alt Dağılımları	5
Tablo 2 - Pazardaki Yeni İlaçların Adetsel Dağılımı.....	6
Tablo 3 - Referans-Eşdeğer İlaçlar Alt Dağılımları	8
Tablo 4 - İthal-İmal İlaçlar Alt Dağılımları	10
Tablo 5 - Biyoteknolojik İlaçlar	12
Tablo 6 - İlaç Ortalama Fiyat Dağılımı	13
Tablo 7 - İlaç Ortalama Fiyatlarında Değişim.....	14
Tablo 8 - Tıbbi Ürün Pazarı Alt Dağılımları.....	17
Tablo 9 - İlaç Endüstrisinde Yatırım Teşvikleri.....	18
Tablo 10 - Ülke Bazında İhracat.....	25
Tablo 11 - Ülke Bazında İthalat.....	26

Grafikler Listesi

Grafik 1 - Türkiye İlaç Pazarı.....	4
Grafik 2 - Büyümenin Kaynakları	5
Grafik 3 - Referans-Eşdeğer İlaçlar (Değer).....	7
Grafik 4 - Referans-Eşdeğer İlaçlar(Kutu).....	7
Grafik 5 - Referans-Eşdeğer İlaçlar Pazar Payı (Değer)	8
Grafik 6 - Referans-Eşdeğer İlaçlar Pazar Payı (Kutu)	8
Grafik 7 - İthal-İmal İlaçlar (Değer).....	9
Grafik 8 - İthal-İmal İlaçlar (Kutu).....	9
Grafik 9 - İthal-İmal İlaçlar Pazar Payı (Değer)	9
Grafik 10 - İthal-İmal İlaçlar Pazar Payı (Kutu).....	9
Grafik 11 - Biyoteknolojik İlaçlar (Değer)	11
Grafik 12 - Biyoteknolojik İlaçlar (Kutu).....	11
Grafik 13 - Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı (Değer)	11
Grafik 14 - Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı (Kutu)	11
Grafik 15 - Değer Ölçeğinde Tedavi Grupları.....	12
Grafik 16 - Kutu Ölçeğinde Tedavi Grupları.....	13
Grafik 17 - Perakende Fiyat Dağılımı.....	14
Grafik 18 - Referans Ürünler Fiyat Dağılımı	15
Grafik 19 - Eşdeğer Ürünler Fiyat Dağılımı	15
Grafik 20 - İthal Ürünler Fiyat Dağılımı	16
Grafik 21 - İmal Ürünler Fiyat Dağılımı	16
Grafik 22 - Tıbbi Ürün Pazarı.....	17
Grafik 23 - Tıbbi Ürün Ortalama Fiyat Dağılımı.....	17
Grafik 24 - İlaç Sektörü Akredite Ar-Ge Merkezi Sayısı.....	19
Grafik 25 - İlaç Sektörü Ar-Ge Harcaması.....	19
Grafik 26 - Üretim Tesisi Sayısı	20
Grafik 27 - Sanayi Üretim Endeksi Değişimi (2010-2017).....	20
Grafik 28 - İlaç Endüstrisinde İstihdam.....	21
Grafik 29 - İlaç Endüstrisinde İhracat Değeri.....	21
Grafik 30 - İlaç Endüstrisinde İhracat Miktarı	22
Grafik 31 - İlaç Endüstrisinde İhracat Fiyatı	22
Grafik 32 - İlaç Endüstrisinde İthalat Değeri.....	23
Grafik 33 - İlaç Endüstrisinde İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	23
Grafik 34 - Türkiye Dış Ticareti İçerisinde İlaç.....	24
Grafik 35 - Bazı Sektörlerde İhracat Kilo Fiyatı (2017)	24
Grafik 36 - İlaç Harcaması/GSYİH.....	26
Grafik 37 - Kur Değişimleri	27
Grafik 38 - İlaç Fiyatlandırması.....	27
Grafik 39 - Net Satışlar Reel Değişim	28
Grafik 40 - Öz kaynaklar Reel Değişim	28

GİRİŞ

Bir ülkede ilaç endüstrisinin varlığı; hem insan yaşamını doğrudan etkileyen sağlık ve tedavi hizmetleri sunması hem de yüksek katma değer, ileri teknolojiye dayanan yapısı nedeniyle stratejik ve ekonomik olarak kritik önemdedir.

Ülkemizde gelişmiş ülkelerle rekabet edebilecek potansiyele sahip bir ilaç endüstrisi vardır. Köklü geçmişimiz, üretim deneyimimiz, nitelikli insan kaynağımız ve ihracat gücümüz potansiyelimizi besleyen en önemli unsurlardır.

Bugün 11 binden fazla ürün, uluslararası standartlarda üretim gerçekleştiren 75 tesis, 10 hammadde üretim tesisi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından akredite edilmiş 29 Ar-Ge merkezi, yaklaşık 500 kuruluş ve 35 bin çalışanıyla 160'tan fazla ülkeye ihracat gerçekleştiriyoruz.

İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası (İEİS) olarak, ülkemizin 2023 yılında, Ar-Ge yetkinliğini artırmış, özellikle biyoteknoloji alanında olmak üzere, daha yüksek katma değerli ürünler üreten, küresel bir ilaç üreticisi ve ihracatçısı konumuna gelmesi hedefiyle faaliyetlerimize hız kesmeden devam ediyoruz.

Ar-Ge, üretim, istihdam ve ihracat odaklı bir vizyonla ülkemizin ve endüstrimizin geleceği için çalışıyoruz.

Bu hedef ve vizyonumuz doğrultusunda, ilaç endüstrisine yönelik hem pazar hem de makro ekonomik verileri derlemeyi, kapsamlı analize çevirerek endüstrimizin yoluna ışık tutmayı öncelikli faaliyet alanlarımızdan birisi olarak görüyoruz.

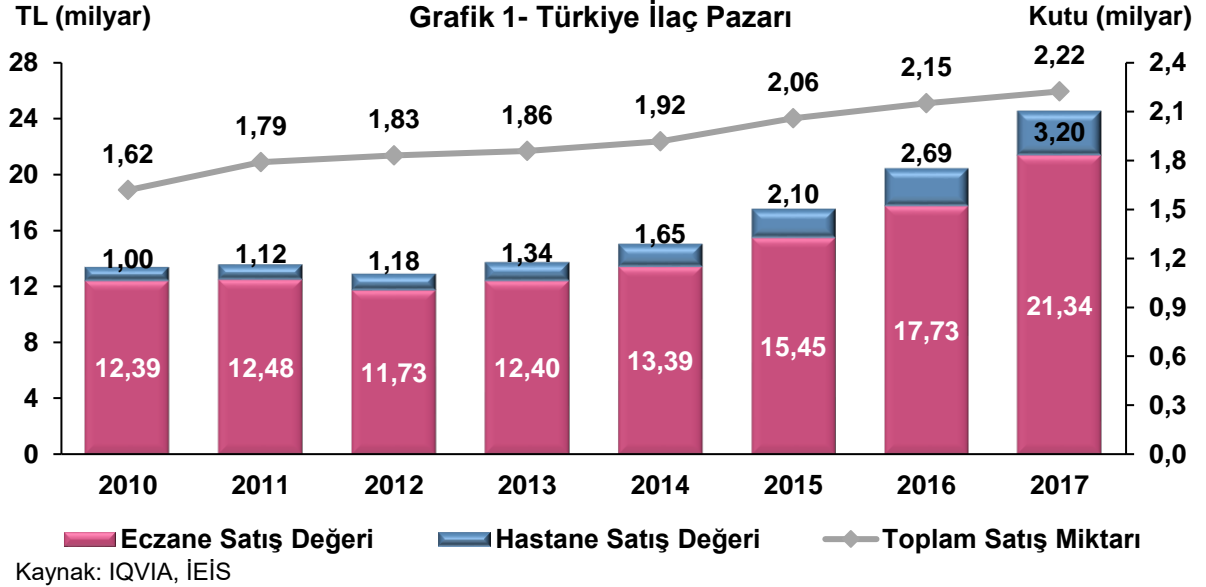
Bu çerçevede hazırladığımız Türkiye İlaç Sektörü 2017 başlıklı raporumuzda hem 2017 yılının hem de son 8 senenin analizini yaptık. Çalışma kapsamında Türkiye ilaç pazarını; referans/eşdeğer ilaçlar, ithal/imal ilaçlar, biyoteknolojik ilaçlar olmak üzere farklı kategorilerde, hem pazar yapısı hem de fiyatlar açısından inceledik.

Bunun yanı sıra, Sağlık Bakanlığından ruhsatlı biyosidal ürünleri, farmasötik formdaki tıbbi cihazları, özel tıbbi amaçlı gıdaları, kozmetik ve dermokozmetik ürünleri; Tarım ve Orman Bakanlığından izinli vitaminleri, gıda takviyelerini, ve mamaları kapsayan tıbbi ürünler pazarını da mercek altına aldık. Raporumuzda ayrıca ilaç sektörüne ilişkin yatırım teşvikleri, Ar-Ge, üretim, istihdam, dış ticaret ve finansal verilerinin analizlerine yer verdik.

Türkiye İlaç Sektörü 2017 Raporu'nu kamu, üniversite ve özel sektördeki tüm paydaşlarımızın bilgisine sunmaktan büyük memnuniyet duyuyor, ilgiyle inceleneceğini ve endüstrimizin gelişimine fayda sağlayacağını umut ediyoruz.

1. Türkiye İlaç Pazarı

Türkiye ilaç pazarı 2017 yılında hastane ve eczane kanalında değer ölçeğinde %20,2 büyüme ile 24,54 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kutu ölçeğinde ise %3,4 büyüme ile 2,22 milyar kutu satış gerçekleşmiştir. Hastane pazarı 2010 yılında değer ölçeğinde %7,5'lük bir paya sahipken 2017 yılında bu oran %13,1'e ulaşmıştır. Kutu ölçeğinde ise hastane pazarı 2010 yılında %8,3'lük bir paya sahipken, 2017 yılında %12,7'lik pay sahibi olmuştur.



2010-2017 yılları arasındaki 8 yıllık dönem incelendiğinde ilaç pazarının 2010 yılındaki 13,39 milyar TL düzeyinden %83,2 oranında artışla 2017 yılında 24,54 milyar TL düzeyine ulaştığı görülmektedir. Bu büyüme, bileşik bazda yıllık (CAGR) %9 düzeyinde bir artış ifade ederken aynı dönemdeki %77,3 düzeyindeki üretici fiyatları enflasyonu göz önüne alındığında sadece %3,4 oranında reel bir artışı ifade etmektedir.

Hacim ölçeğinde bakıldığında ilaç pazarı 2010 yılındaki 1,62 milyar kutudan %37,4 artışla 2017 yılında 2,22 milyar kutuya ulaşmıştır. Bu artış, bileşik bazda yıllık (CAGR) %4,6 düzeyindedir. Bu genişlemede kamu sağlık hizmetlerine ve hekime erişimdeki artış, ortalama yaşam süresindeki yükselme, artan ve yaşlanan nüfus gibi faktörler etkilidir.

Sektörde faaliyet gösteren firmalar incelendiğinde 2010 yılında toplam 441 olan firma sayısı 2017 yılında 492'ye ulaşmıştır. Yerli-çok uluslu sermaye ayırımına bakıldığında 2010 yılında sektörde 109 tane çok uluslu firma faaliyet gösteriyorken 2017 yılında bu sayı 120'ye ulaşmıştır. Bununla birlikte ilgili dönemde 40 yerli firma pazara girmiş ve yerli firma sayısı 2017 yılında 372'ye ulaşmıştır.

Çok uluslu firmaların değer ölçeğinde pazar payı son 8 sene içinde 1 puan azalarak %66'ya gerilemiştir. Diğer yandan, 2010 yılında pazarın %90'ını 50 firma oluşturmaktaydı. 8 yıllık süre içerisinde pazarda başı çeken firmaların pazar payları giderek azalmış ve pazarın %90'ını oluşturan firma sayısı 2017 yılında 65'e yükselmiştir. Bu firmalar içinde çok uluslu sermayeye sahip şirketlerin payı %69'dur.

İlaç pazarının alt kırılımları incelendiğinde ilaç pazarında reçeteli ruhsatlı ürünlerin paylarını 0,1 puan azalttıkları görülmektedir.

Tablo 1- İlaç Pazarı Alt Dağılımları

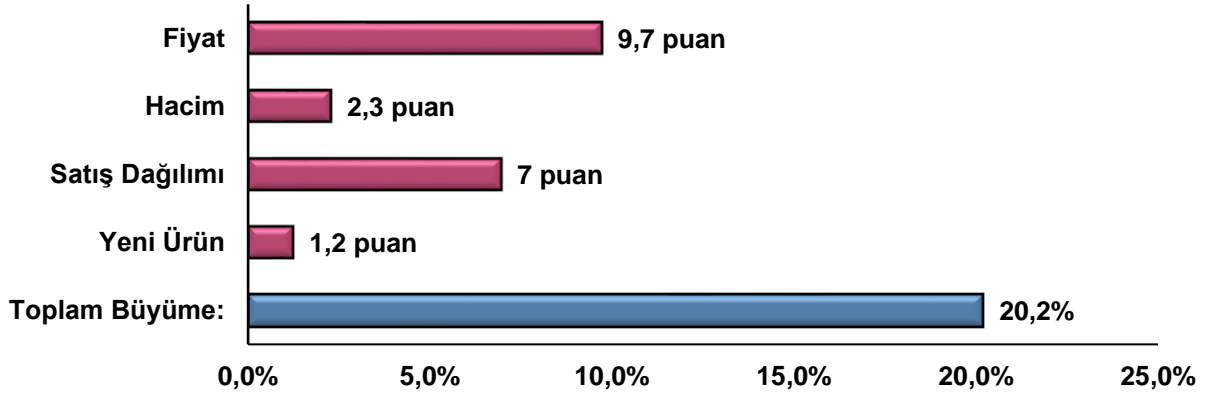
	2010		2017	
	Değer (Milyar TL)	Pay	Değer (Milyar TL)	Pay
İlaç	13,39	100,0%	24,54	100,0%
Reçeteli	13,35	99,7%	24,45	99,6%
Geri Ödemeli	13,02	97,2%	23,37	95,2%
Geri Ödemesiz	0,33	2,5%	1,08	4,4%
Reçetesiz	0,05	0,3%	0,09	0,4%
Geri Ödemeli	0,02	0,2%	0,03	0,1%
Geri Ödemesiz	0,02	0,2%	0,06	0,2%

Kaynak: IQVIA, İEİS

1.1. Pazardaki Büyüme ve Kaynakları

2017 yılı için pazardaki büyümenin kaynakları incelendiğinde değer ölçeğinde büyümeye katkı sağlayan 4 ana etken bulunmaktadır. Bunlar; mevcut portföydeki hacim ve fiyat artışları, portföye yeni ürün girişleri ve satış dağılımındaki değişimlerdir.

Grafik 2 - Büyümenin Kaynakları



Kaynak: IQVIA, İEİS

A.Fiyat

Hatırlanacağı üzere, Şubat 2017’de ilaç fiyatlarını belirleyen kur %10,65 seviyesinde artmıştı. Buna bağlı olarak 2017 yılında bir önceki yıla göre gerçekleşen %20,2’lik büyümenin 9,7 puanı (1.984 milyon TL) fiyat artışından kaynaklanmaktadır.

B.Hacim

Pazardaki büyümenin 2,3 puanı (465 milyon TL) mevcut ürün portföyündeki hacim (kutu) artışından kaynaklanmıştır.

C.Satış Dağılımı

Pazarda mevcut ürünlerin satış dağılımındaki değişiklikler, başka bir ifadeyle daha yüksek fiyatlı ürünlere doğru satış hacmindeki değişim, büyümeye 7 puan (1.420 milyon TL) katkı sağlamıştır.

D.Yeni Ürün

2017 yılında pazara yeni giren ilaçlar büyümeye 1,2 puanlık (253 milyon TL) katkı yapmıştır.

2017 yılında 475 adet yeni ilaç pazara girmiştir. Bu ürünlerin 459 tanesi kimyasal olup, 16 tanesi biyoteknolojik ilaçtır.

Pazara yeni sunulan ilaçlar içinde adet bazında en fazla paya sahip olan tedavi grubu kardiyovasküler ilaçlar olmuştur. 46 tane (%9,7) kardiyovasküler ilaç, 45 tane (%9,5) antibiyotik, 44 tane (%9,3) onkoloji ve sinir sistemi ilacı, 36 tane (%7,6) antiromatizmal ilaç, 34 tane (%7,2) solunum sistemi ilacı, 28 tane (%5,9) dermatolojik ilaç pazara girmiştir. Yeni giren ilaçların %58,3'ünü bu tedavi grupları oluşturmaktadır.

Pazara yeni giren ilaçlar referans-eşdeğer ayrımında incelendiğinde 2017 yılında pazara 94 tane kimyasal, 11 tane biyoteknolojik olmak üzere toplam 105 adet referans ilaç girmiştir. Ortalama fiyatı 38 TL olan bu 105 ürünün 26 tanesi Türkiye'de üretilmekte, yalnızca 17 tanesinin eşdeğer rakibi bulunmaktadır.

Kalan 370 ilacın ise 365'i kimyasal eşdeğer 5 tanesi ise biyobenzer ilaçtır. Bunların yalnızca 17 tanesi ithal ürün sınıfındadır. Dolayısıyla, yeni giren ilaçlar içerisinde eşdeğer imal ürünlere doğru bir yönelim vardır. Eşdeğer ilaçların ortalama fiyatı ise 8 TL'dir.

Tablo 2- Pazardaki Yeni İlaçların Adetsel Dağılımı

	2017
İlaç	475
Referans	105
▪ Eşdeğeri Var	17
▪ Eşdeğeri Yok	88
Eşdeğer	370
▪ İthal	17
▪ İmal	353

Kaynak: IQVIA, İEİS

1.2. Pazarın Yapısı

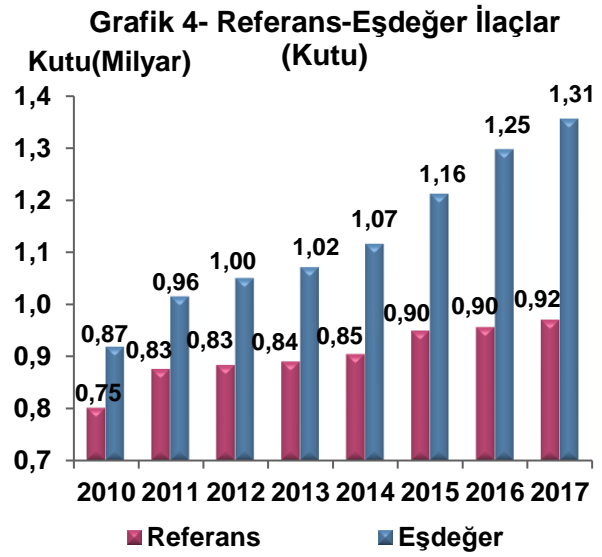
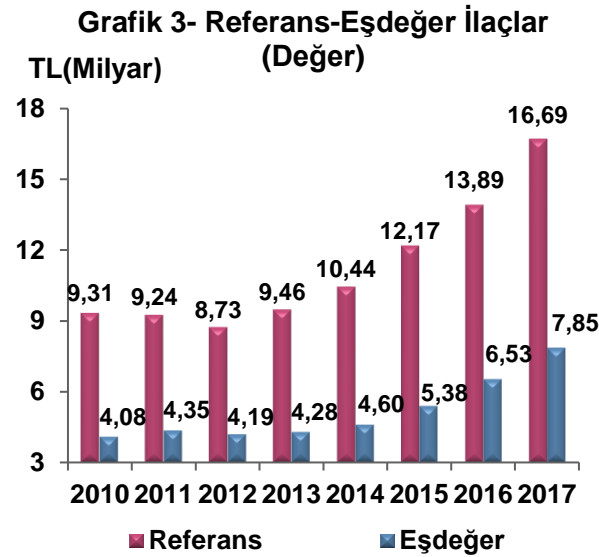
A. Referans-Eşdeğer İlaçlar

2016 yılında 13,89 milyar TL düzeyinde olan referans ilaç pazarı, 2017 yılında %20,1 artış oranı ile 16,69 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kutu ölçeğinde ise %1,6 büyüme ile 0,92 milyar kutu satış gerçekleşmiştir.

Eşdeğer ilaç pazarı ise 2017 yılında %20,3 artışla 7,85 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kutu ölçeğinde ise eşdeğer ilaçlar %4,7 büyüyerek 1,31 milyar kutu hacme ulaşmıştır.

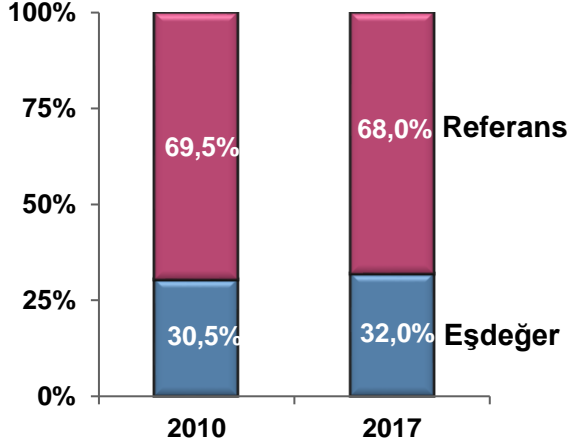
Referans ilaçlarda son 8 yılda değer bazında toplam büyüme %79,1 olarak gerçekleşmiştir. Bu büyüme bileşik bazda yıllık (CAGR) %8,7 artışı gösterirken enflasyondan arındırıldığında ise %1,1'lik bir büyümeyi ifade etmektedir. Kutu ölçeğinde ise ilgili dönemde referans ilaçlarda %22,4 artış gerçekleşmiştir.

Eşdeğer ilaçlar değer ölçeğinde 2015 yılından bu yana pazarın üstünde büyüme kaydederek referans ilaçlara karşı pazar payını artırmıştır. 2010-2017 yılları arası dönemde eşdeğer ilaçlar toplam %92,5 artış göstermiştir. Bileşik bazda yıllık büyüme oranı (CAGR) incelendiğinde bu büyüme %9,8'lik bir artışı göstermektedir. Enflasyondan arındırıldığında ise reel olarak bu artış %8,6'dır. Kutu ölçeğinde ise 2015 yılında yakalanan %9'luk artışı takiben büyüme hız kesmiştir. 2010-2017 yılları arası dönemde kutu ölçeğinde toplamda %50,4 artış gerçekleşmiştir.



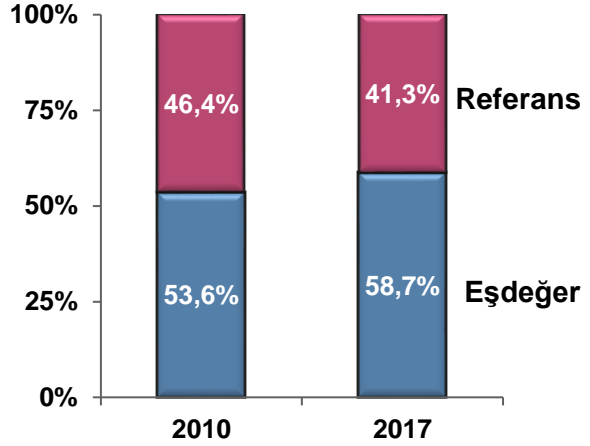
Eşdeğer ilaçlar, 2017 yılında değerde %32, kutuda ise %58,7 paya ulaşmıştır.

Grafik 5- Referans-Eşdeğer İlaçlar Pazar Payı (Değer)



Kaynak: IQVIA, İEİS

Grafik 6- Referans-Eşdeğer İlaçlar Pazar Payı (Kutu)



Kaynak: IQVIA, İEİS

Referans-eşdeğer ürünlerin ithal-imal ayırımına bakıldığında, 2017 yılında referans ürünlerin değer ölçüğünde %78'ini, kutuda ise %43'ünü ithal ürünlerin oluşturduğu görülmektedir. Eşdeğer ürünlerin ise neredeyse tamamını yurt içinde üretilen ilaçlar oluşturmaktadır. İthal eşdeğer ürünlerin pazar paylarının küçülmesinde Sağlık Bakanlığı tarafından uygulanmakta olan yurt dışı GMP denetimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Yerelleşme uygulamasının da bu sürece önümüzdeki dönemde etkisi olması beklenmektedir.

Tablo 3- Referans-Eşdeğer İlaçlar Alt Dağılımları

	REFERANS İLAÇ				EŞDEĞER İLAÇ			
	2010		2017		2010		2017	
	İthal	İmal	İthal	İmal	İthal	İmal	İthal	İmal
KUTU	38%	62%	43%	57%	5%	95%	3%	97%
(mn)	287	464	395	524	44	824	36	1.269
TL	77%	23%	78%	22%	10%	90%	5%	95%
(mn)	7.186	2.128	12.940	3.747	426	3.652	391	7.462

Kaynak: IQVIA, İEİS

B. İthal-İmal İlaçlar

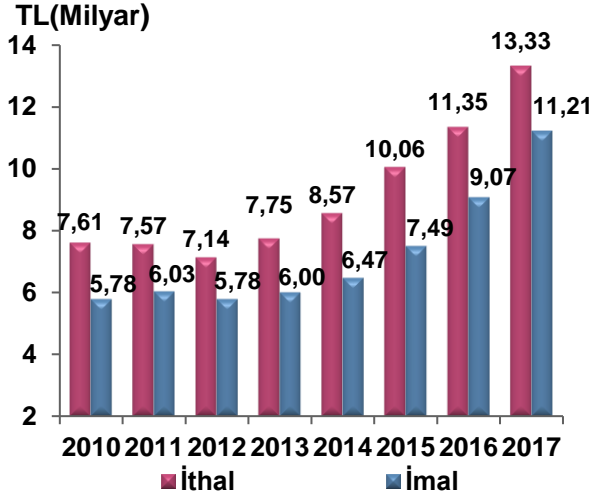
İthal ilaçlar 2017 yılında %17,4 artış oranı ile 13,33 milyar TL'ye ulaşmıştır. Hacim ölçüğünde ise %0,9 küçülme ile 0,43 milyar kutu satış gerçekleşmiştir.

2010-2017 yılları arası dönemde ithal ürünler değerinde %75,1 artış göstermiştir. Bu artış bileşik bazda yıllık (CAGR) %8,3 büyümeyi ifade ederken enflasyondan arındırıldığında %1,2'lik bir küçülmeyi göstermektedir. Kutu ölçüğünde ise ilgili dönemde ithal ilaçlarda %30,2 artış gerçekleşmiştir.

İmal ilaçlar ise son iki yıldır pazarın üstünde büyüme kaydetmiştir. 2017 yılında %23,6 büyüme oranı ile 11,21 milyar TL'ye ulaşmıştır. Kutu ölçüğünde ise %4,5 artışla 1,8 milyar kutu satış gerçekleşmiştir.

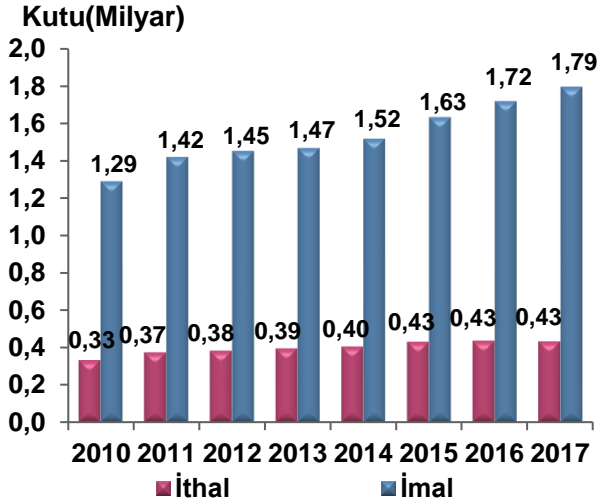
Son 8 yıllık dönemde ise imal ilaçlar değerinde %93,9 artmıştır. Bu büyüme bileşik bazda yıllık (CAGR) %9,9 düzeyindedir. Yurt içi üretici fiyatları göz önüne alındığında ise %9,4 oranında reel bir artışa işaret etmektedir. Kutu ölçeğinde ise imal ilaçlar %39,3 büyüme göstermiştir.

Grafik 7- İthal-İmal İlaçlar (Değer)



Kaynak: IQVIA, İEİS

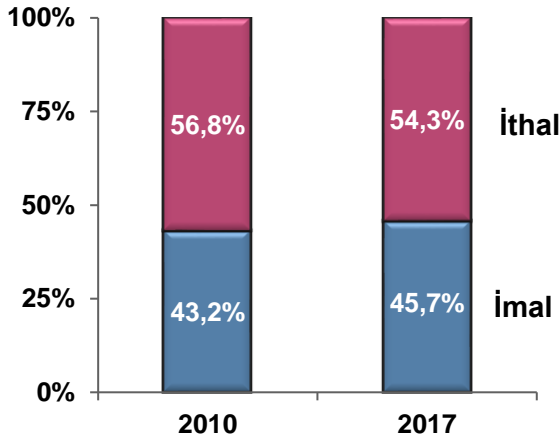
Grafik 8- İthal-İmal İlaçlar (Kutu)



Kaynak: IQVIA, İEİS

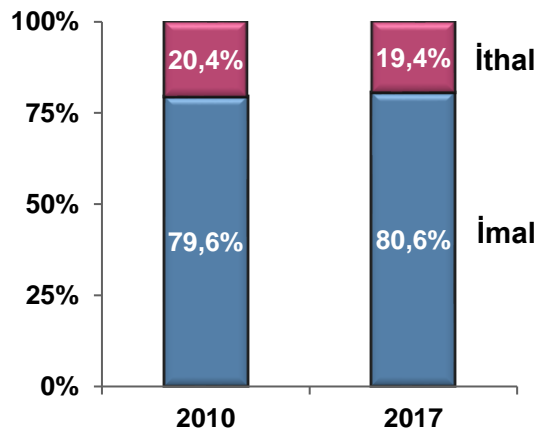
Bu gelişmelerle imal ilaçlar 2010 yılında değerinde %43,2 pazar payına sahipken 2017 yılında bu oran %45,7'ye ulaşmıştır. Kutu ölçeğinde ise 2010 yılındaki %79,6 seviyesinden 2017 yılında %80,6 seviyesine ulaşılmıştır.

Grafik 9- İthal-İmal İlaçlar Pazar Payı (Değer)



Kaynak: IQVIA, İEİS

Grafik 10- İthal-İmal İlaçlar Pazar Payı (Kutu)



Kaynak: IQVIA, İEİS

İthal ürünlerin neredeyse tamamını referans ürünler oluştururken imal ilaçlarda ise bu ürünler daha az yer kaplamaya devam etmektedir. Eşdeğer ilaçların ise imal ilaçlar içerisindeki payı giderek artmaktadır. 2017 yılında ülkemizde üretilen ilaçların değer ölçeğinde %67'si, kutuda ise %71'i eşdeğer ürünlerden oluşmaktadır.

Tablo 4- İthal-İmal İlaçlar Alt Dağılımları

	İTHAL İLAÇ				İMAL İLAÇ			
	2010		2017		2010		2017	
	Referans	Eşdeğer	Referans	Eşdeğer	Referans	Eşdeğer	Referans	Eşdeğer
KUTU (mn)	87%	13%	92%	8%	36%	64%	29%	71%
	287	44	395	36	464	824	524	1.269
TL (mn)	94%	6%	97%	3%	37%	63%	33%	67%
	7.186	426	12.940	391	2.128	3.652	3.747	7.462

Kaynak: IQVIA, İEİS

C. Biyoteknolojik İlaçlar

Dünyada biyoteknolojik ilaçların kullanım oranı %20'leri aşmıştır ve bu oran artmaya devam etmektedir. Ülkemizde de benzer bir durum söz konusudur. Türkiye'de biyoteknolojik ilaçlar 2017 yılında, 4,1 milyar TL ile reçeteli ilaç pazarı içerisinde yaklaşık %19,5'lik bir paya sahiptir.

Türkiye ilaç pazarında 93 marka altında 208 formda referans biyoteknolojik ve 17 marka altında 46 formda biyobenzer ilaç bulunmaktadır. Biyoteknolojik ilaç pazarı toplamda 110 marka altında 254 form ilaçtan oluşmaktadır. Biyobenzer 6 markanın tüm formlarından oluşan 17 adet ilacın üretimi ülkemizde yapılmaktadır.

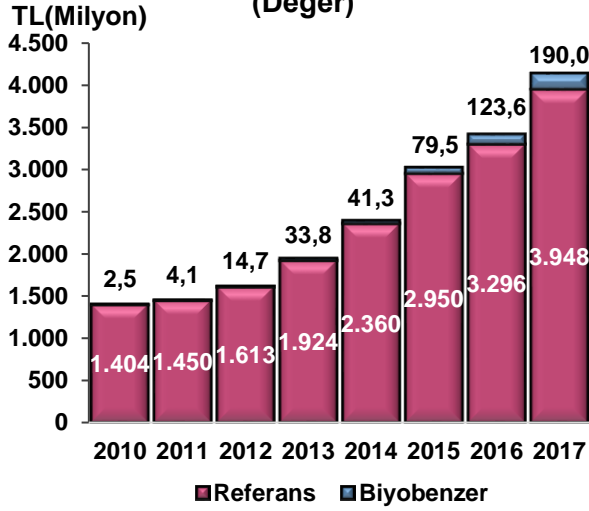
2018-2024 yılları arası dönemde 2 adet referans biyoteknolojik, 39 adet biyobenzer, 1 adet biyoüstün ilacın ülkemizde üretiminin gerçekleştirilmesi için hazırlıklar yürütülmektedir. İthalatına bağımlı olduğumuz bu ürünlerin ülkemizde geliştirilmesi ve üretilmesi sadece hastaların bu ilaçlara erişimini kolaylaştırmayacak aynı zamanda dış ticaret açığını azaltarak ülke ekonomisine kayda değer bir katkı sağlayacaktır.

Referans biyoteknolojik ürünleri incelediğimizde 2016 yılında 3,3 milyar TL düzeyinde olan pazar, 2017 yılında %20 büyüyerek 3,9 milyar TL olmuştur. Biyobenzer ilaç pazarı ise 2017 yılında %54 artış göstererek 190 milyon TL'ye ulaşmıştır.

Kutu ölçeğinde ise biyoteknolojik ilaçlar 2017 yılında %8 artışla 28 milyon kutu hacmine ulaşmıştır. Referans biyoteknolojik ürünlerin kutu satışı bir önceki yıla göre %4, biyobenzer ilaçların ise %31 seviyesinde artmıştır. Biyobenzer ilaçların 2017 yılında 4,5 milyon kutu satışı gerçekleşmiştir.

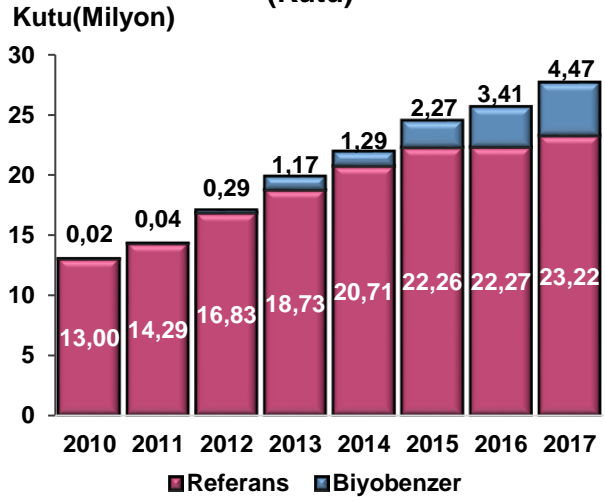
Türkiye'de absiksimab, epoetin alfa, filgrastim, insülin glargine, somatropin, infliksimab, enoksaparin sodyum, rekombinant insan epidermal büyüme faktörü içeren biyobenzer ürünler ruhsatlandırılmış olup, bunlardan Türkiye'de üretimi olanlar; enoksaparin sodyum, epoetin alfa, filgrastim, infliksimab ve insülin glargine etkin maddelerini içermektedir. Referans biyoteknolojik ilaçların patent sürelerinin bitmesiyle beraber biyobenzer ürünlerin sayısının ilerleyen dönemlerde hızla artması beklenmektedir.

Grafik 11 - Biyoteknolojik İlaçlar (Değer)



Kaynak: IQVIA, İEİS

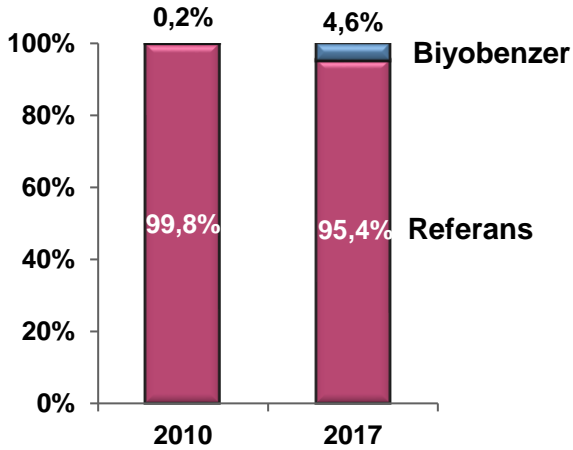
Grafik 12 - Biyoteknolojik İlaçlar (Kutu)



Kaynak: IQVIA, İEİS

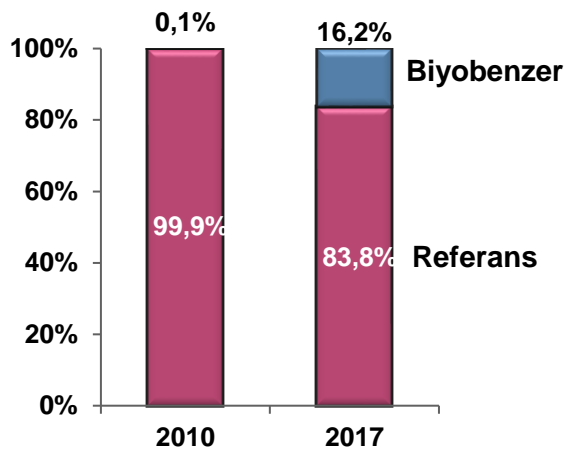
2010 yılında biyobenzer ilaçlar biyoteknolojik ilaçlar içerisinde neredeyse hiç pay almazken 2017 yılında değerinde %4,6, kutuda %16,2 oranında pay almıştır.

Grafik 13- Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı (Değer)



Kaynak: IQVIA, İEİS

Grafik 14- Referans-Biyobenzer İlaçlar Pazar Payı (Kutu)



Kaynak: IQVIA, İEİS

Kan ve kan yapıcı biyoteknolojik ilaçların biyobenzerler içerisinde paylarını ciddi anlamda artırdıkları görülmektedir. Referans biyoteknolojik ürün pazarında da değer ölçeğinde antineoplastikler ve immünomodülatör ajanlar ile sindirim sistemi ve metabolizma ilaçlarının başı çektiği görülmektedir.

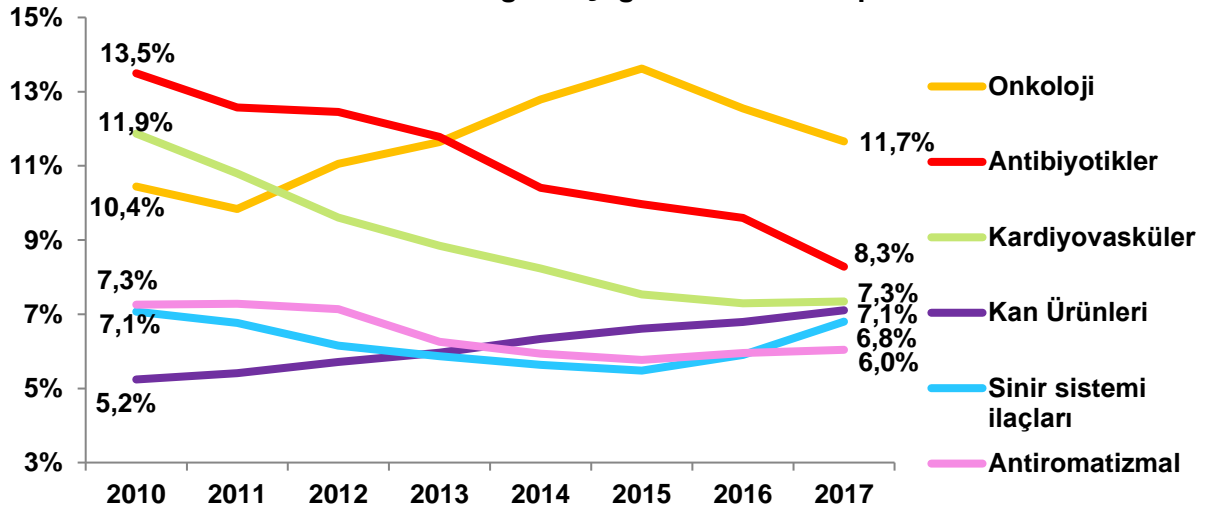
Tablo 5- Biyoteknolojik İlaçlar

	Kutu		Değer	
	2010	2017	2010	2017
Biyobenzer	100%	100%	100%	100%
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	0,00%	86,28%	0,00%	53,70%
Antineoplastikler ve İmmünomodülatör Ajanlar	100,00%	5,87%	100,00%	30,69%
Sindirim Sistemi ve Metabolizma	0,00%	6,09%	0,00%	8,98%
Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsülinler Hariç)	0,00%	1,65%	0,00%	6,46%
Dermatolojik İlaçlar	0,00%	0,10%	0,00%	0,16%
Referans	100%	100%	100%	100%
Antineoplastikler ve İmmünomodülatör Ajanlar	6,94%	9,58%	44,16%	46,76%
Sindirim Sistemi ve Metabolizma	51,12%	60,14%	23,78%	25,41%
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	35,07%	20,62%	17,28%	11,30%
Oftalmolojikler	0,12%	1,13%	1,50%	6,53%
Sistemik Hormonal Preparatlar (Seks Hormonları ve İnsülinler Hariç)	1,88%	2,60%	4,13%	2,84%
Solunum Sistemi	0,07%	0,87%	0,35%	2,53%
Genito Üriner Sistem ve Seks Hormonları	3,28%	4,40%	3,76%	2,41%
Sistemik Kullanılan Antiinfektifler	1,52%	0,33%	5,04%	1,26%
Dermatolojik İlaçlar	0,00%	0,02%	0,00%	0,50%
Kas-İskelet Sistemi	0,00%	0,31%	0,00%	0,46%
Kardiyovasküler Sistem	0,0000%	0,0005%	0,0000%	0,0018%

Kaynak: IQVIA, İEİS

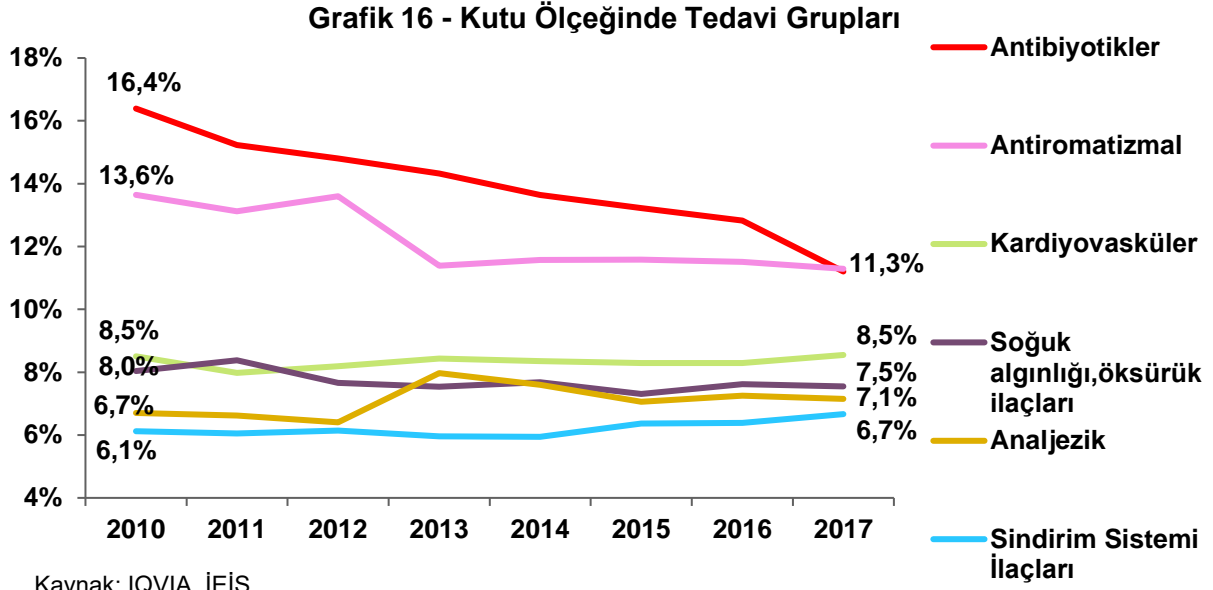
D. Tedavi Grupları

İlaç pazarı tedavi grupları açısından incelendiğinde tutar ölçeğinde son 8 yılda onkoloji ve kan ürünleri artma eğilimi göstermişlerdir. Onkoloji ilaçları bir önceki yıla göre pay kaybetmesine rağmen %11,7 pay ile 2017 yılında da pazarda değer bazında en çok satışa sahip olan tedavi grubu olmuştur.

Grafik 15 - Değer Ölçeğinde Tedavi Grupları

Kaynak: IQVIA, İEİS

Kutu bazında incelediğimizde ise pazarda başı çeken tedavi grubu %11,3 ile antibiyotikler ve antiromatizmal ilaçlar olmuştur. Bu ilaçları %8,5 ile kardiyovasküler ilaçlar takip etmektedir.



E. Ortalama Fiyatlar

2010-2017 yılları arasında ilaçların ortalama fiyatı %33,4 artarak 11,03 TL olmuştur. Bu değişim, ilgili yıllar arasında %77 oranında artış gösteren enflasyondan arındırıldığında reel olarak %25 oranında bir azalmaya işaret etmektedir.

2016-2017 yılları arası değişim incelendiğinde 2017 yılında gerçekleşen ilaç fiyatlandırılmasında kullanılan dönüşüm kurundaki %10,65'lik artışın etkisiyle ilaç pazarında %16, referans ilaçlarda %18, eşdeğer ilaçlarda %15, ithal ilaçlarda %19 seviyesinde büyüme gözlemlenmiş imal ürünlerde bu büyüme %18 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 6- İlaç Ortalama Fiyat Dağılımı

TL	İlaç	Referans	Eşdeğer	İthal	İmal
2010	8,27	12,41	4,70	23,00	4,49
2011	7,59	11,20	4,51	20,35	4,25
2012	7,05	10,49	4,19	18,78	3,98
2013	7,39	11,28	4,19	19,71	4,09
2014	7,84	12,24	4,32	21,27	4,27
2015	8,52	13,55	4,63	23,50	4,59
2016	9,49	15,36	5,23	26,10	5,28
2017	11,03	18,16	6,02	30,94	6,25

Kaynak: IQVIA, İEİS

Tablo 7- İlaç Ortalama Fiyatlarında Değişim

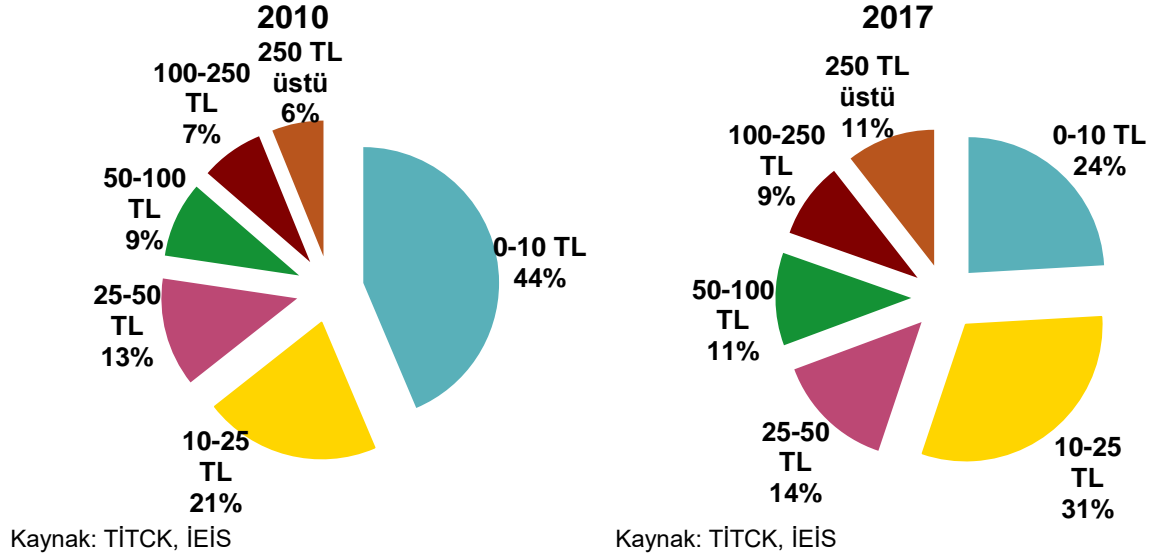
Değişim	İlaç	Referans	Eşdeğer	İthal	İmal
2010-2017	33,4%	46,4%	28,0%	34,5%	39,2%
2016-2017	16,3%	18,3%	14,9%	18,5%	18,3%

Kaynak: IQVIA, İEİS

F. Perakende Fiyat Aralıkları

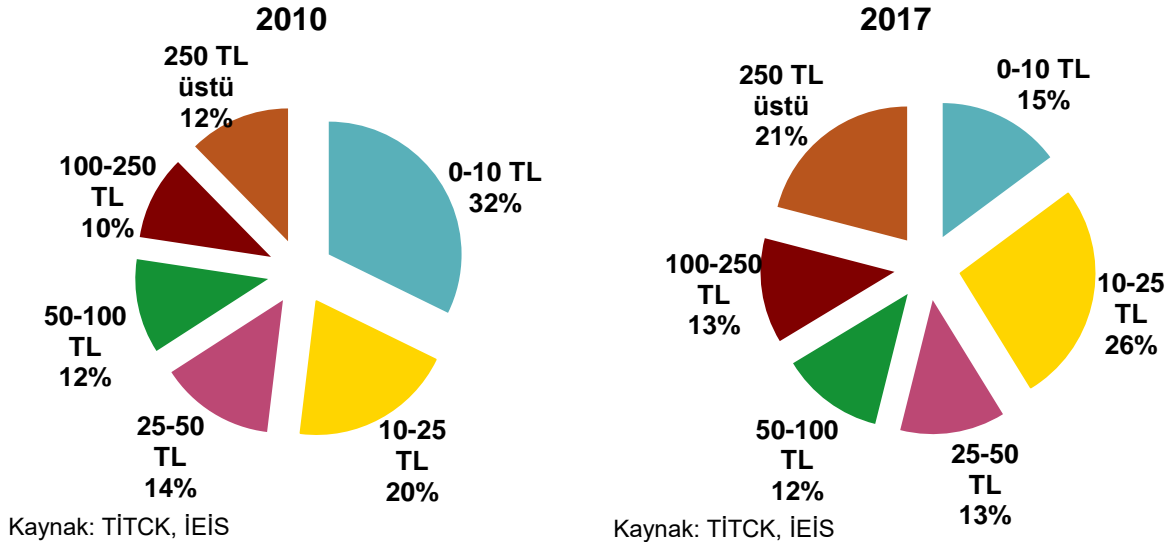
Pazardaki ilaçların perakende satış fiyatı dağılımına bakıldığında 2010-2017 yılları arasında 0-10 TL fiyat aralığında 20 puan azalma görülmektedir. 2017 yılında ilaç pazarının %55'ini 25 TL ve altındaki ürünler oluşturmaktadır. 2017 yılında %31 ile pazarda en çok paya sahip ilaçlar 10-25 TL aralığındaki ürünler olmuştur.

Grafik 17- Perakende Fiyat Dağılımı



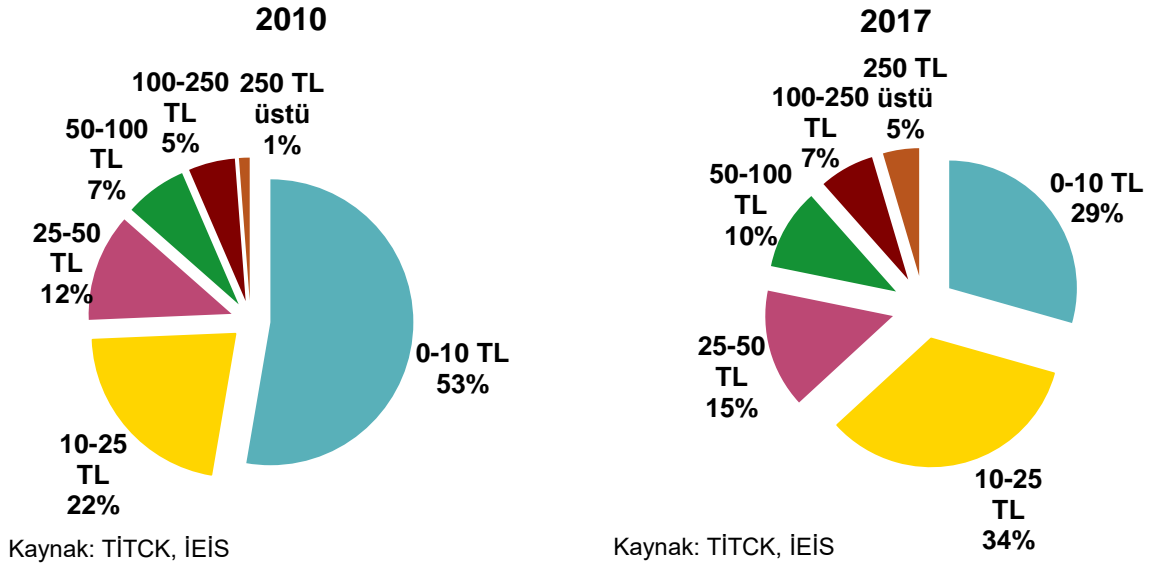
Son 8 yılda 0-10 TL fiyat aralığındaki referans ilaçların payında azalma görülürken 250 TL üstü referans ilaçlar en çok payını artıran grup olmuştur. Referans ilaçlarda 2017 yılında en çok paya sahip grup ise %26 ile 10-25 TL fiyat aralığındaki ilaçlardır. Bu grubu %21'lik pay ile 250 TL üzerindeki ilaçlar takip etmektedir.

Grafik 18- Referans Ürünler Fiyat Dağılımı



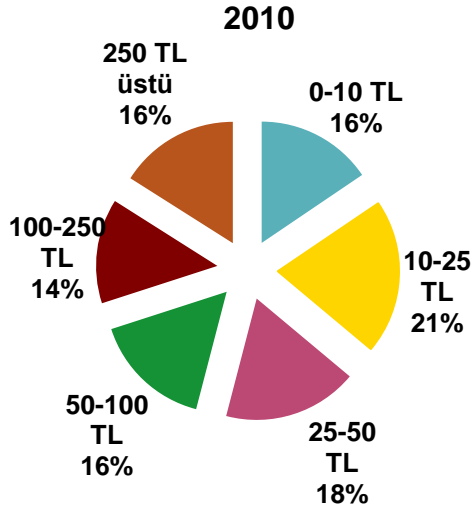
Eşdeğer ürünlerin fiyat aralıkları incelendiğinde 2017 yılı itibarıyla 10-25 TL fiyat aralığında yer alan ilaçlar %34 ile en çok pazar payına sahip ürün grubu olmuştur. 0-10 TL fiyat aralığında ise 23 puan küçülme gerçekleşmiştir.

Grafik 19- Eşdeğer Ürünler Fiyat Dağılımı

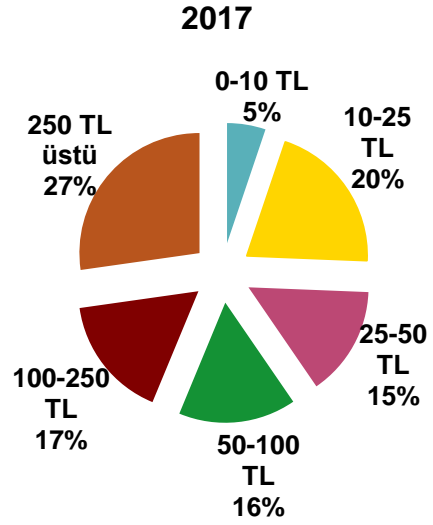


İthal ürünlerde 2017 yılında fiyatı 100 TL'nin üzerinde olan ilaçlar adet bazında payını artırırken diğer ürün gruplarında azalma gerçekleşmiştir.

Grafik 20- İthal Ürünler Fiyat Dağılımı



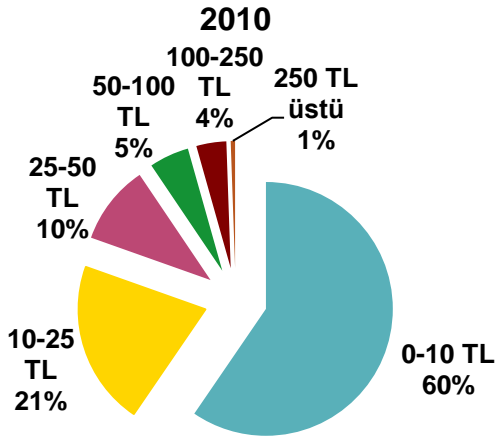
Kaynak: TITCK, İEİS



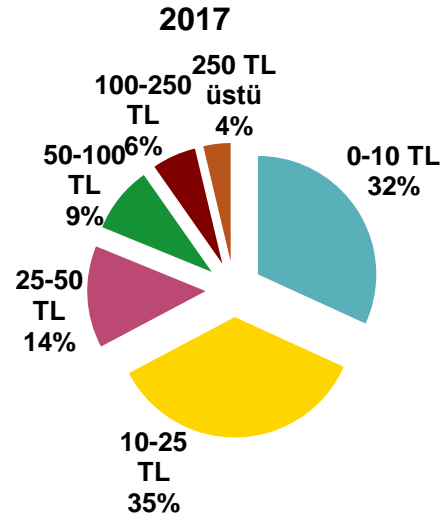
Kaynak: TITCK, İEİS

İmal ürünler içerisinde en çok paya sahip ürün grubu %35'lik pay ile 10-25 TL fiyat aralığındaki ürün grubudur. 2017 yılında 25 TL ve altında fiyata sahip ürünler imal ilaç pazarının %67'sini oluşturmaktadır.

Grafik 21- İmal Ürünler Fiyat Dağılımı



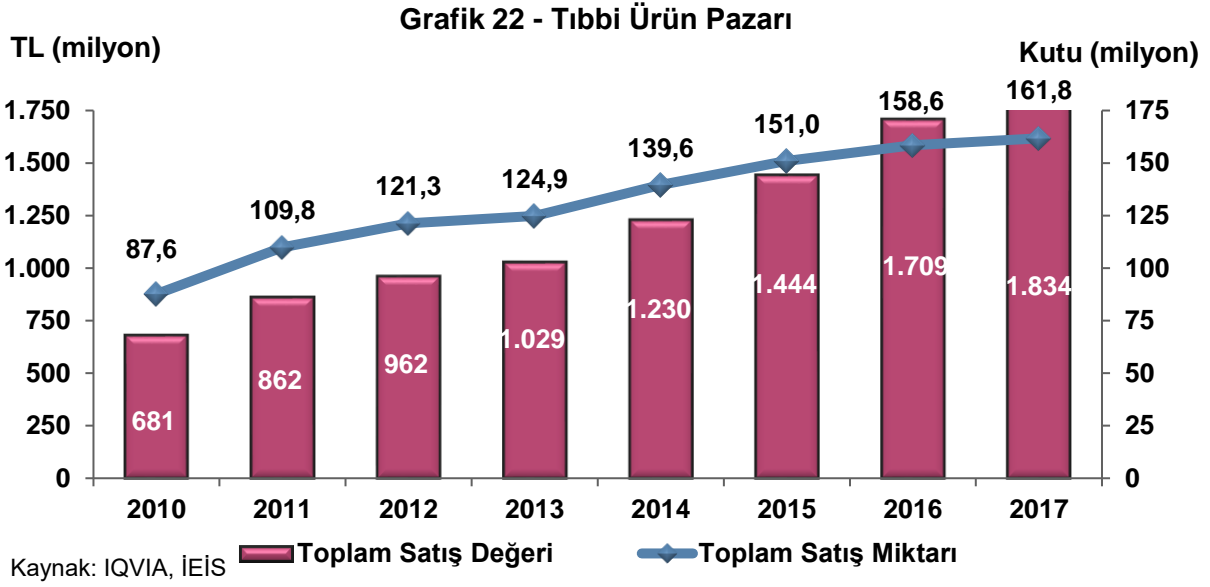
Kaynak: TITCK, İEİS



Kaynak: TITCK, İEİS

2. Tıbbi Ürün Pazarı

İlaç şirketlerinin portföylerinde yer alan ve ilaç olmayan tıbbi ürünler, Sağlık Bakanlığından ruhsatlı biyosidal ürünleri, farmasötik formdaki bazı tıbbi cihazları, tıbbi mamaları, kozmetik ve dermokozmetik ürünleri; Tarım ve Orman Bakanlığından izinli vitaminleri, gıda takviyelerini ve mamaları içermektedir. Bu ürünler, 2017 yılında %7,3 büyüme ile değerinde 1,8 milyar TL'ye, kutuda ise %2 artış ile 162 milyon kutu hacme erişmişlerdir.



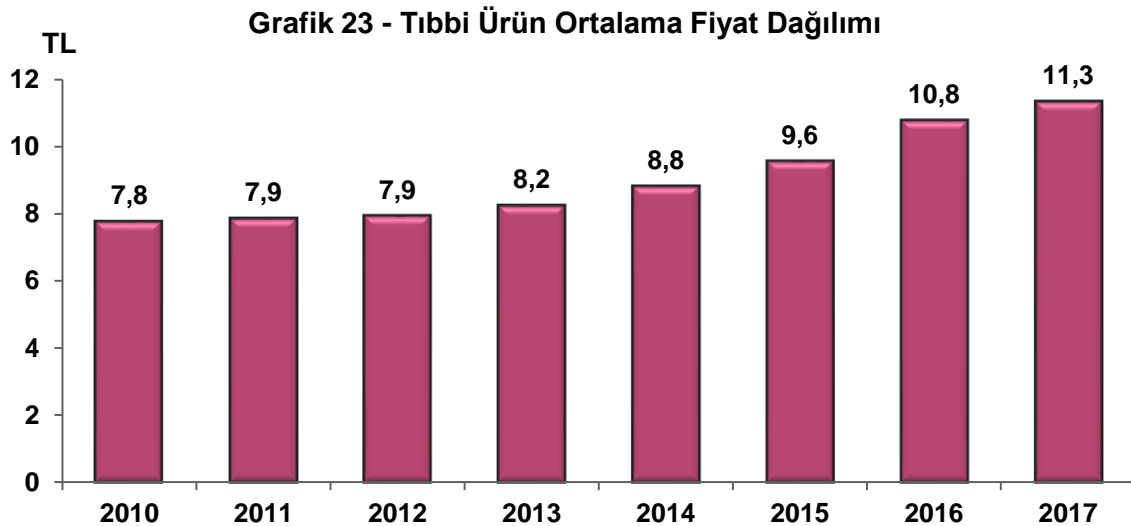
Tıbbi ürünlerin alt kırılımları incelendiğinde ise son 8 yılda bu ürün gruplarında geri ödemeli ürünler pay kazanmıştır.

Tablo 8- Tıbbi Ürün Pazarı Alt Dağılımları

	2010		2017	
	Değer (Milyar TL)	Pay	Değer (Milyar TL)	Pay
İlaç Dışı Tıbbi Ürünler	0,68	100,0%	1,83	100,0%
Geri Ödemeli	0,13	19,4%	0,68	37,0%
Geri Ödemesiz	0,55	80,6%	1,16	63,0%

Kaynak: IQVIA, İEİS

Tıbbi ürünlerin ortalama fiyatı 2010 yılında 7,8 TL iken son 8 yılda %46 artış göstererek 2017 yılında 11,3 TL'ye ulaşmıştır.



Kaynak: IQVIA, İEİS

3. Yatırım Teşvikleri

2009 yılında yürürlüğe giren 2009/15199 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla, daha önce değişik kamu kurumları tarafından, farklı şekillerde uygulanan yatırım teşvikleri, olumlu yönde çok önemli değişikliklere uğrayarak Ticaret Bakanlığının koordinasyonunda tek elden yönetilmeye başlanmıştır. Bu kararlar, ilaç sektörünün genel ve bölgesel teşvikler dışında, 20 milyon TL'nin üzerindeki biyoteknolojik, onkolojik ilaçlar ile kan ürünlerine yönelik yatırımlarının öncelikli yatırım kapsamına alınması hedeflenmiştir.

Daha sonra 2015 yılında 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında yapılan değişiklikle ileri teknoloji sınıfında yer alması nedeniyle ilaç yatırımları 5. Bölge teşviklerinden yararlanır hale gelmiştir.

Bu gelişmeler, ilaç sektöründe yatırımların artmasını sağlamakla birlikte, 2015 ve 2016 yıllarında ekonomik gelişmelerin etkisiyle yatırımlarda bir azalma olmuştur.

Yatırımların, dolayısıyla üretimin artırılması amacıyla Şubat 2017'de uygulamaya geçirilen 2017/9917 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla, 2017 yılında yapılan yatırım teşvik belgesi kapsamındaki harcamalara daha yüksek oranda vergi indirimi ve KDV istisnası tanınmıştır. Bu imkan, ilaç sektöründe yatırımları hızlandırmış, 2016 yılına göre sabit yatırımlarda %633, istihdamda ise %284 artış sağlayacak yatırımların hayata geçmesine vesile olmuştur.

Tablo 9- İlaç Endüstrisinde Yatırım Teşvikleri

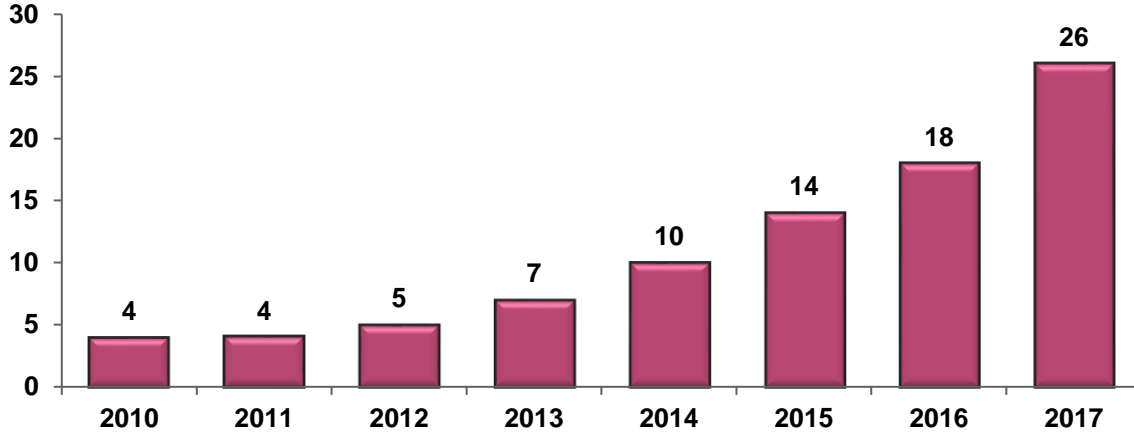
	Belge Adedi		Sabit Yatırım (milyon TL)			Yatırımla Sağlanan İstihdam		
	İlaç	Toplam	İlaç	Toplam	Pay	İlaç	Toplam	Pay
2010	14	3.581	272	67.439	0,40%	634	132.739	0,48%
2011	17	3.979	237	49.481	0,48%	600	119.903	0,50%
2012	20	4.025	672	61.794	1,09%	725	148.428	0,49%
2013	21	4.667	512	95.191	0,54%	672	189.260	0,36%
2014	17	3.959	1.707	64.503	2,65%	885	143.305	0,62%
2015	24	4.552	879	99.074	0,89%	956	141.771	0,67%
2016	15	5.161	327	97.780	0,33%	551	141.356	0,39%
2017	33	7.450	2.398	179.189	1,34%	2.117	226.501	0,93%

Kaynak: Ticaret Bakanlığı, İEİS

4. Ar-Ge

İlaç endüstrisi, 2018 Haziran itibarıyla 29 adet olan akredite Ar-Ge merkezi, 1.298 Ar-Ge çalışanıyla ülkemizin sanayi dönüşümüne önemli katkı sağlayacak öncelikli sektörler arasında yer almaktadır. Ar-Ge alanında gerçekleştirilecek ilerlemeyle ithalatına bağımlı olduğumuz ürünlerin ülkemizde üretilebilmesi sağlanabilecektir.

Grafik 24 - İlaç Sektörü Akredite Ar-Ge Merkezi Sayısı

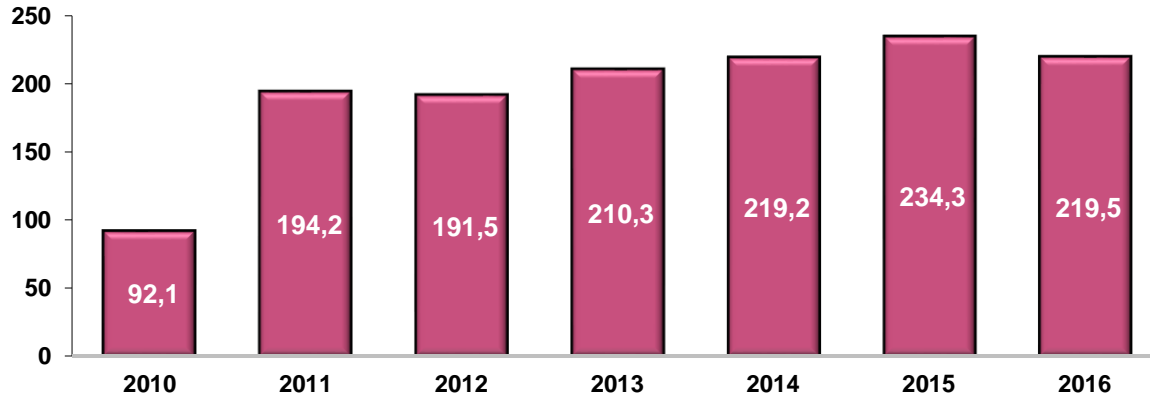


Kaynak: STB, İEİS

İlaç Ar-Ge harcaması, 2010 yılındaki 92,1 milyon TL düzeyinden %138 artışla 2016 yılında 219 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bu artış, bileşik bazda yıllık (CAGR) %16, üretici fiyatları bazında %55 oranında reel bir büyümeye işaret etmektedir.

Grafik 25 - İlaç Sektörü Ar-Ge Harcaması

TL (Milyon)



Kaynak:TÜİK, İEİS

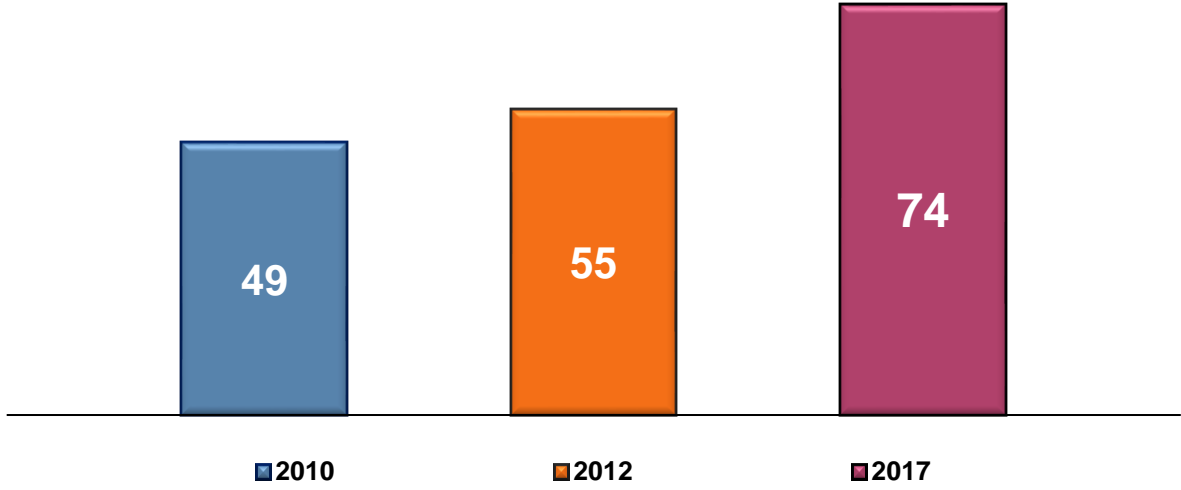
5. Üretim

Ülkemizde köklü geçmişe, yüksek üretim teknolojisine ve kapasitesine sahip bir ilaç endüstrisi vardır. 2018 Haziran itibarıyla uluslararası standartlarda 75 adet üretim tesisi ve yaklaşık 35 bin çalışanla, ülkemizin artan ve yaşlanan nüfusuna 11 binden fazla ürün sunulmaktadır.

Yurt içi üretim ile ilgili en önemli gelişmelerden biri yerelleşme politikalarıdır. Yerelleşme uygulamaları ile ilaç endüstrisinin sahip olduğu üretim teknolojisi ve kapasitesini değerlendirecek ve ithal ettiğimiz ürünlerin yurt içinde üretimi sağlanacaktır. Bu süreçte endüstri, yeni teknolojilere yatırım yapmakta, kapasite kullanımını ve istihdamını artırmaktadır. Doğal olarak, bu uygulamayla ithalat

azalacaktır. Dış ticaretteki iyileşme bununla sınırlı kalmayacak, global firmalarla yapılan üretim anlaşmaları aynı zamanda söz konusu ürünlerin ihracatını da içerdiği için ihracat da artacaktır.

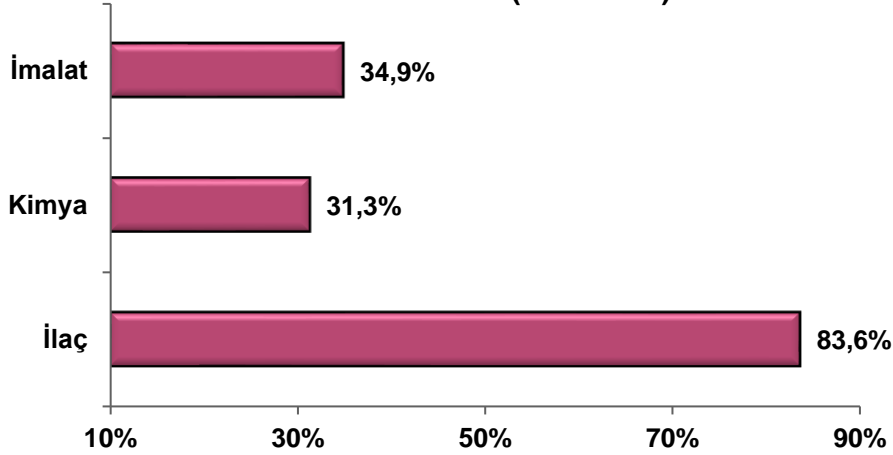
Grafik 26 - Üretim Tesisi Sayısı



Kaynak: TİTCK, İEİS

Sanayi üretim endeksi verilerine göre, 2010-2017 yılları arası dönemde imalat sektöründe üretim %34,9, orta teknoloji seviyesindeki kimya sektöründe üretim %31,3 büyürken ilaç sektöründe üretim %83,6 artmıştır.

Grafik 27 - Sanayi Üretim Endeksi Değişimi (2010-2017)

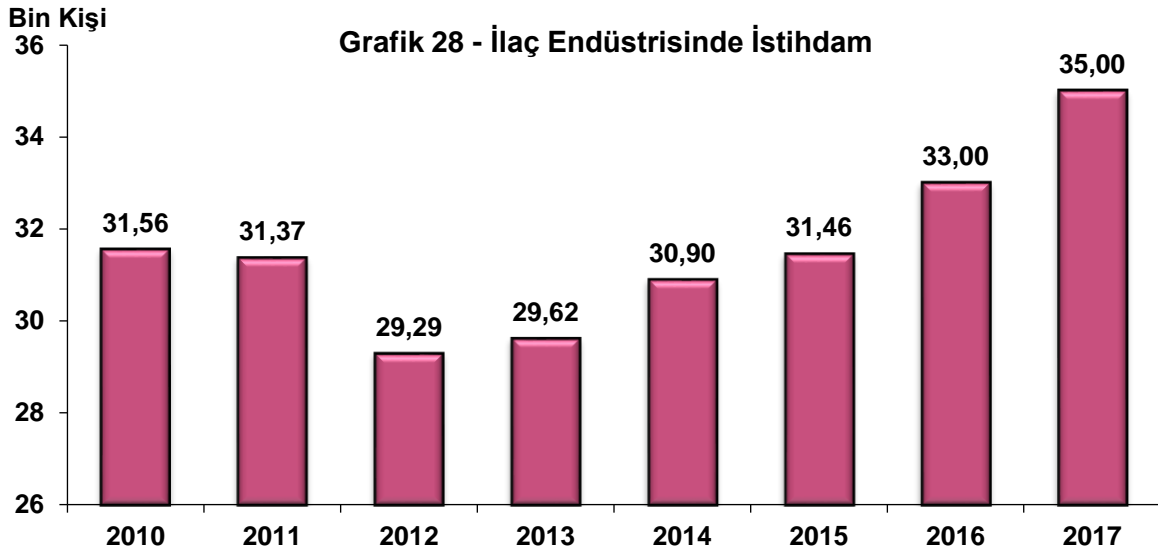


Kaynak: TÜİK, İEİS

6. İstihdam

İlaç sektörü istihdamı 2017 yılında yaklaşık 35 bin kişidir. Aşağıdaki grafikte sektördeki istihdam verisinin yıllar itibarıyla nasıl değiştiği görülmektedir. Global bütçe dönemi süresince uygulanan fiyat odaklı politikalar kaçınılmaz olarak sektörün istihdam verilerini de etkilemiştir. Nitekim, sektördeki kişi sayısı 2010 yılından itibaren ciddi erezyona uğramıştır. 2015 yılında ancak 2010 yılındaki insan kaynağı seviyesine ulaşılmıştır. 2015-2017 yılları arası dönemde gerçekleşen iyileşme ile sektör 2010

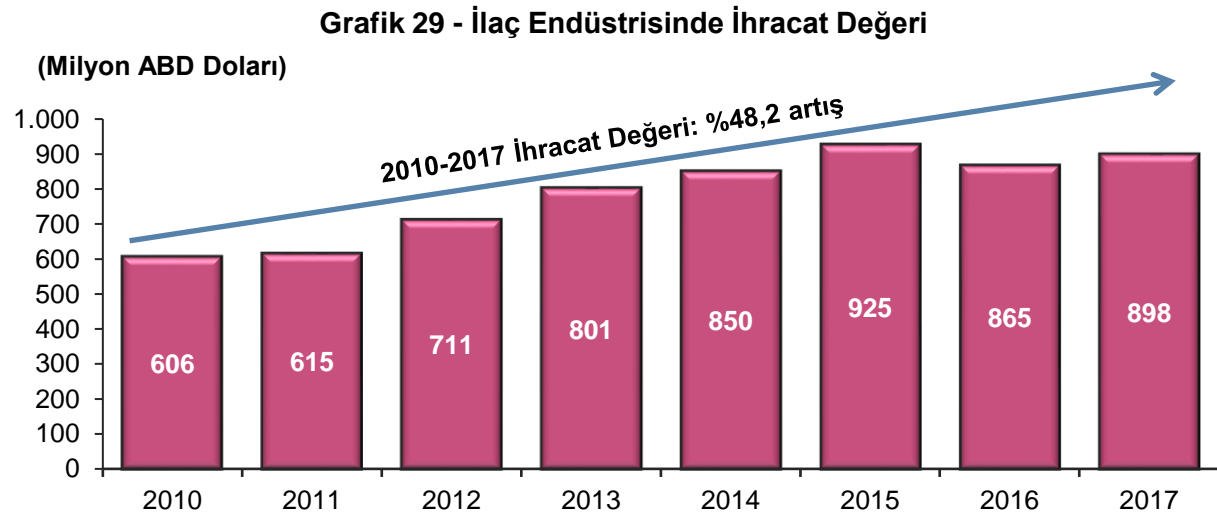
yılındaki istihdamın üzerine ancak çıkabilmiştir. Mali disiplin odaklı politikalar yerine dengeleyici politikaların uygulanması halinde ilaç endüstrisi istihdama ek katkı sağlayacaktır.



Kaynak: TÜİK, İEİS

7. Dış Ticaret

2010 yılında 606 milyon ABD doları seviyesinde olan ilaç ihracatı 2017 yılında %48,2 artışla 898 milyon ABD dolarına ulaşmıştır. İhracatın 2016 yılındaki %6,4 seviyesindeki küçülmeden sonra 2017 yılında bir önceki yıla göre %3,7 artarak bir miktar toparlandığı görülmektedir.



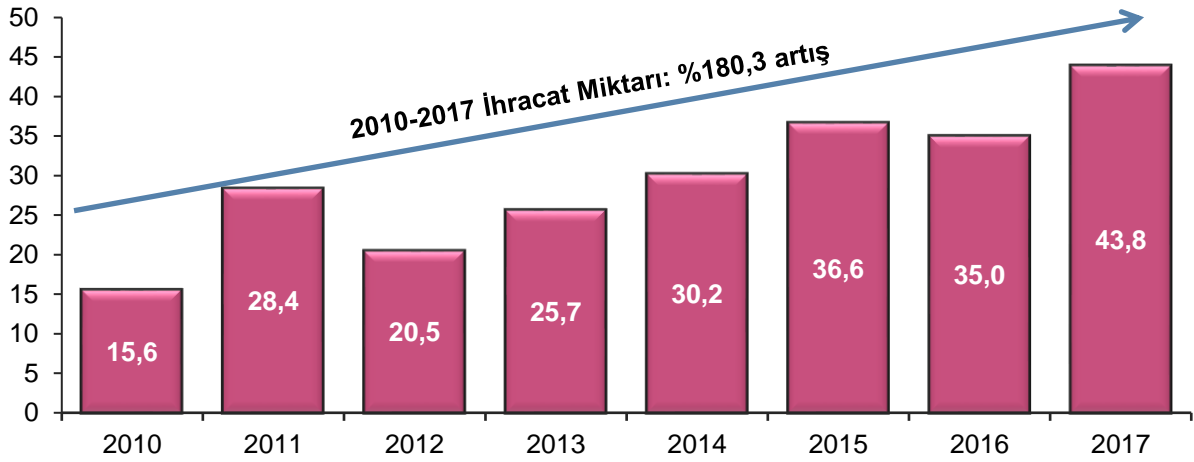
Kaynak: TÜİK, İEİS

2010-2017 yılları arası dönemde ihracat miktarı incelendiğinde ilaç ihracatının 2010 yılındaki 15,6 milyon kilogramdan 2017 yılında %180 artış oranı ile 43,8 milyon kilograma ulaştığı görülmektedir. İlaç ihracatı kilogram olarak artmakta; fakat kilogram

başı ihracat fiyatı giderek azalmaktadır. Bu durumda ihracat değeri olması gerekenin çok altında seyretmektedir.

Milyon Kg

Grafik 30 - İlaç Endüstrisinde İhracat Miktarı

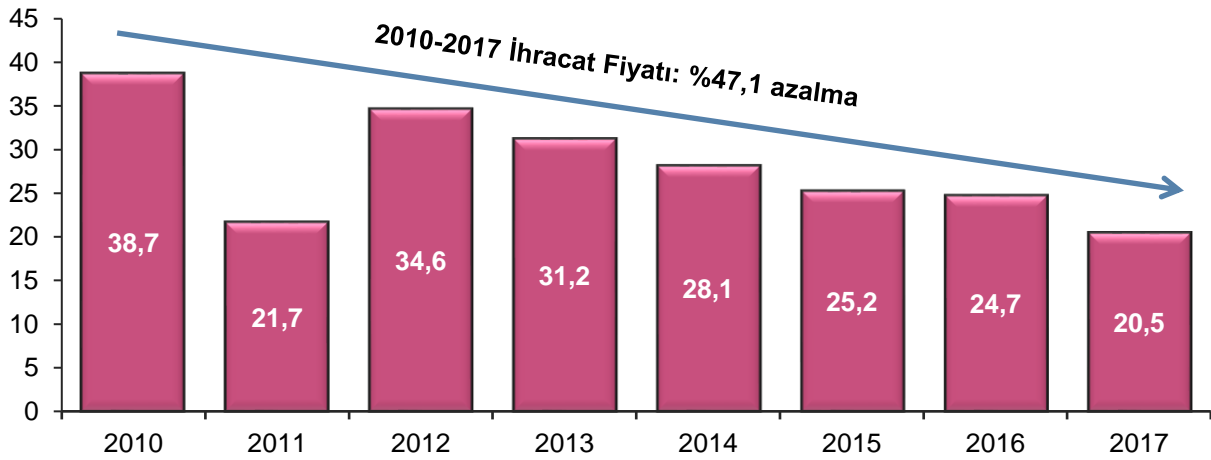


Kaynak: TÜİK, İEİS

Nitekim kilogram başına düşen ihracat fiyatı incelendiğinde 2010 yılındaki 38,7 ABD dolarından %47,1 azalma ile 2017 yılında 20,5 ABD dolarına düştüğü görülmektedir.

Grafik 31 - İlaç Endüstrisinde İhracat Fiyatı

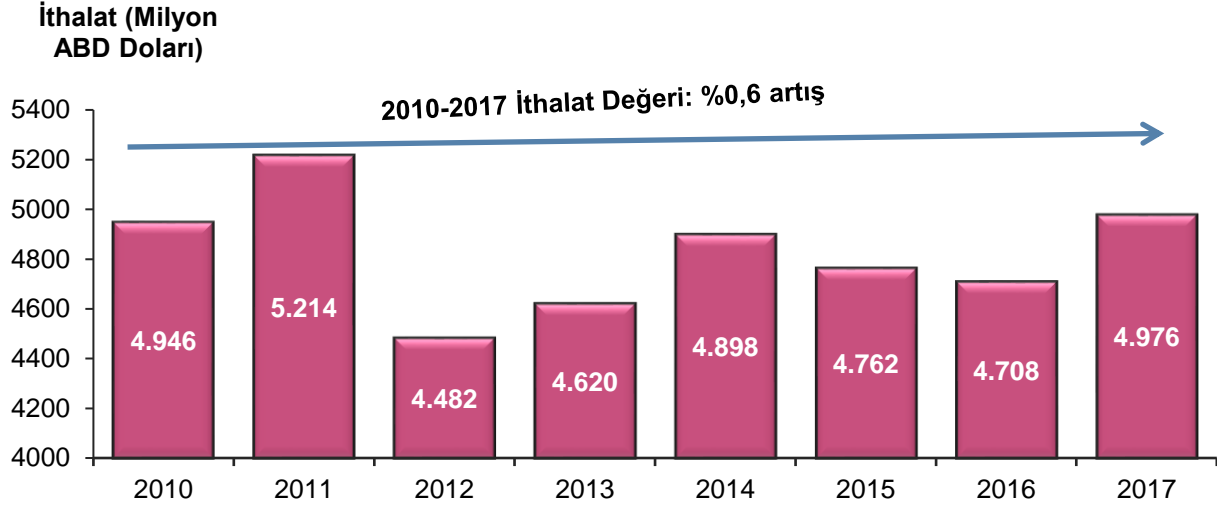
ABD Doları



Kaynak: TÜİK, İEİS

İlaç ithalatı ise ilgili dönemde %0,6 artış ile 4,98 milyar ABD dolarına ulaşmıştır.

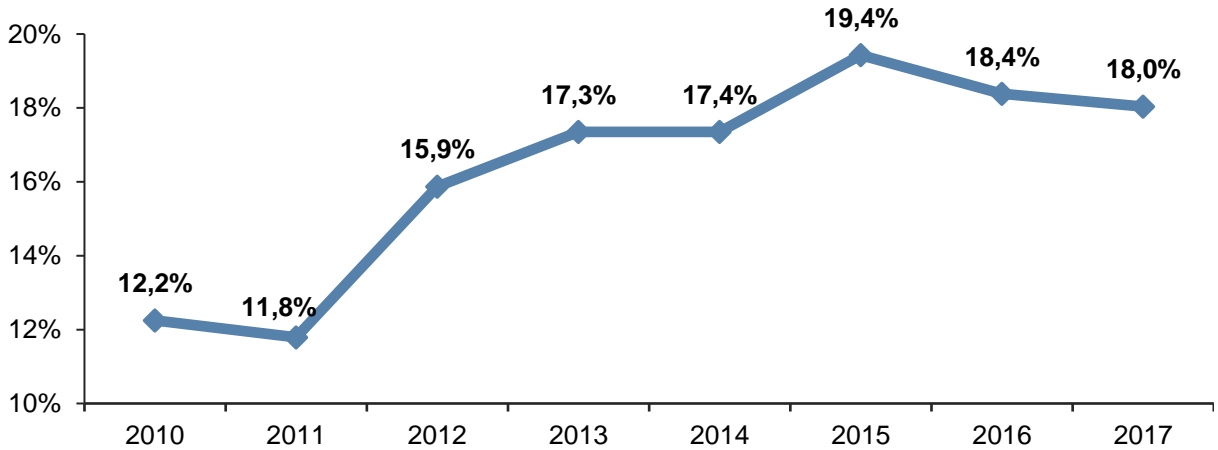
Grafik 32 - İlaç Endüstrisinde İthalat Değeri



Kaynak: TÜİK, İEİS

Bu gelişmeler ışığında ihracatın ithalatı karşılama oranı %18 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 33 - İlaç Endüstrisinde İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

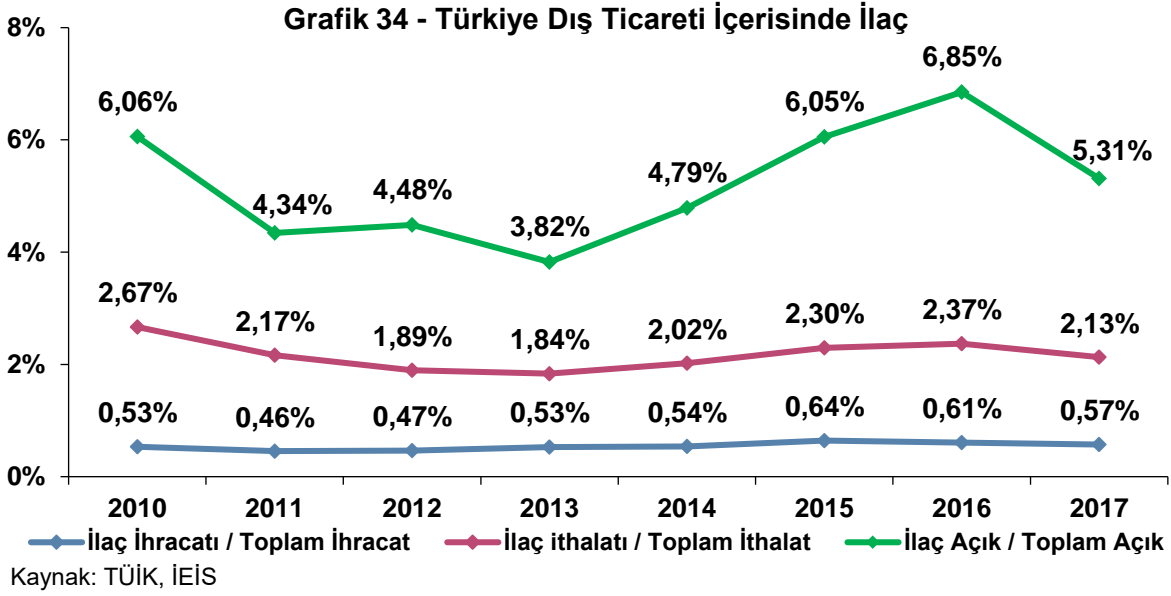


Kaynak: TÜİK, İEİS

İhracat / İthalat

İhracat yapılan ülkeler incelendiğinde 2010 yılında 137 adet ülkeye ihracat gerçekleştirirken son 8 yıllık süre içerisinde 32 ülkeye daha ihracat yapılmaya başlanmıştır. İhracatın sonlandığı 7 adet ülke de hesaba katıldığında 2017 yılında Avrupa Birliği (AB), Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT), Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkeleri başta olmak üzere toplam 162 adet ülkeye ihracat gerçekleşmiştir. Bununla birlikte 2017 yılında sektör toplam 84 adet ülkeden ithalat gerçekleştirmiştir.

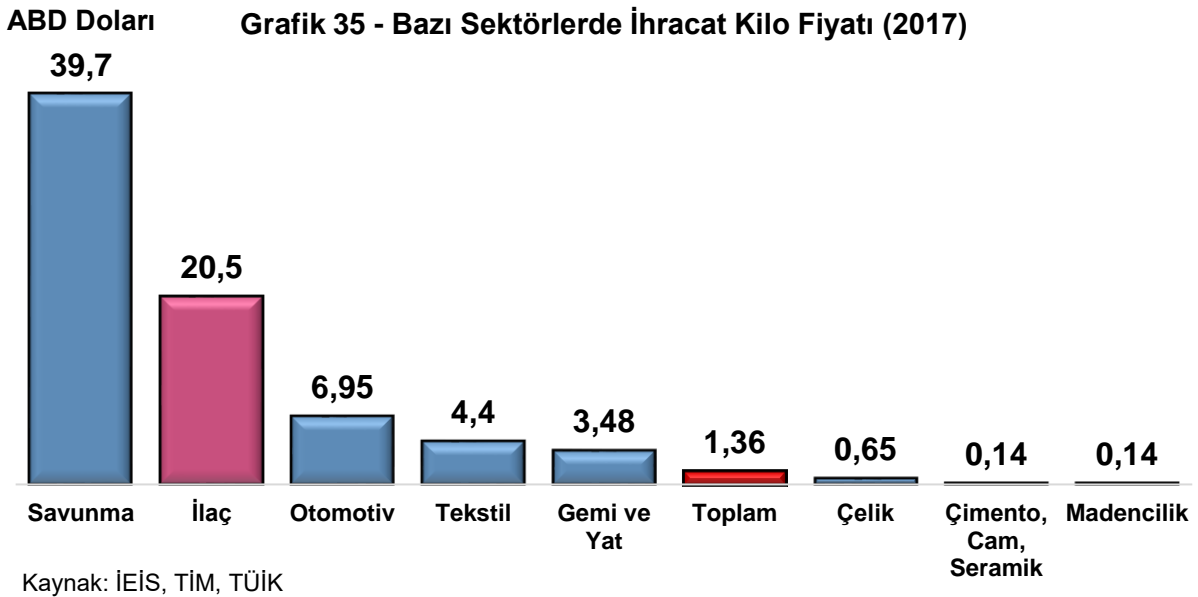
İlaç endüstrisinin Türkiye dış ticareti içerisindeki payını incelediğimizde 2017 yılında ilaç ithalatının Türkiye toplam ithalatı içerisinde %2,13'lük, ilaç dış ticaret açığının ise %5,31 oranında bir paya sahip olduğu görülmektedir.



Dünyanın önde gelen ilaç üreticilerinden ve ihracatçılarından birisi konumuna gelmek sanayimizin temel hedeflerinden birisidir. Bu hedefin önünde bazı engeller bulunmaktadır.

İlk olarak ülkemizdeki ilaç fiyatlarının ihracat yaptığımız ülkelerde kaynak fiyat olarak kabul edilmesi, firmalarımızın ülke pazarlarına düşük fiyatla girmesine neden olmaktadır. Bu durumun yansıması olarak kilogram başı ihracat değeri yıllar itibarıyla düşüş göstermektedir.

Ancak hala endüstrimizin kilogram başı ihracat değeri hem Türkiye ortalamasının hem de bir çok sektörün üzerinde seyretmektedir.



İhracatımızın önündeki ikinci engel hedef ülkelerde yaşanan ruhsatlandırma, gümrük gibi süreçlere ilişkin yaşanan sorunlardır. Bu sorunların çözümü için Ticaret, Dışişleri ve Sağlık Bakanlığımızın desteği önem taşımaktadır. TİTCK tarafından verilen GMP

belgelerinin hedef pazarlardaki otoriteler tarafından tanınması ilaç ihracatının artmasını sağlayacak önemli unsurlar bir unsurdur. Bu anlamda, Türkiye'nin 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren, üyeleri arasında ABD, Almanya, Avustralya, İsviçre, Japonya ve Kanada'nın da bulunduğu Uluslararası İlaç Denetim Birliği (PIC/S) üyeliğine kabul edilmesi sektörün küresel etki alanının artması ve net bir ihracatçı olması hedeflerine yönelik önemli bir gelişmedir.

İlaç ihracatının artırılması için aşılması gereken sorunlardan birisi de ilaç firmaları tarafından iç pazarda satılması amacıyla piyasaya sürülen ürünlerin, ecza depoları vasıtasıyla ilaç firmalarının bilgisi olmadan, söz konusu firmaların da faaliyet gösterdiği yurt dışı pazarlara izinsiz olarak ihraç edilmesidir.

Bilindiği üzere, ilaç firmaları ihracat yapacakları ülkede ciddi bir uğraşı ve yüksek maliyetlerle yaklaşık 2 yıl süren bir sürecin ardından ilaçlarını mümkün olan en yüksek fiyattan ruhsatlandırmaktadırlar. Ayrıca firmalar bu ilaçların sağlık profesyonellerine tanıtılması ve reçetelenmesi amacıyla yaptıkları faaliyetler için de büyük yatırımlar yapmaktadırlar.

İlaç firmalarının yanı sıra ilaç depoları da ilaç ihracatı yapmaktadır. İlaç ihracatı faaliyeti yürüten depolar, ihracatımızın artmasına ve farklı pazarlarda ürünlerimizin yer almasına katkı sağlamaktadır.

Ancak bazı depolar, ihracatçı ilaç firmalarının ürünlerini Türkiye piyasasından temin ederek ruhsat ve tanıtım gibi giderleri olmadığı için firmanın o pazar için belirlediği fiyattan daha ucuz bir fiyatla satabilmektedir. Bu durumda, söz konusu ülkeye yatırım yapan ilaç firması gerek ülke sağlık otoriteleri gerekse ülkedeki iş ortakları nezdinde zor durumda kalmaktadır. İlaç firması ürünün fiyatını düşürmek zorunda kalmakta ya da pazardan çekilmektedir. Sonuç olarak hem ihracatımız olumsuz etkilenmekte hem de ilaç firmalarının ihracat hevesleri kırılmaktadır.

Ülke bazında eczacılık ürünleri ihracat ve ithalatı incelendiğinde 2017 yılında sırasıyla Güney Kore, Irak ve İsviçre'nin sektörün en çok ihracat yaptığı ülkeler olduğu görülmektedir.

Tablo 10 - Ülke Bazında İhracat (Milyon ABD Doları)

Ülke Adı	2016	2017	Değişim (%)
Güney Kore	165	136	-17,2%
Irak	46	61	34,4%
İsviçre	60	55	-7,3%
KKTC	29	30	1,9%
Slovenya	29	30	1,6%
Azerbaycan	22	26	18,0%
İran	26	25	-2,3%
ABD	39	22	-42,7%
Libya	26	22	-16,4%
Polonya	18	20	11,1%

Kaynak: TÜİK, İEİS

En önemli ithalat pazarları ise Almanya, ABD, İsviçre, İrlanda ve İngiltere'dir.

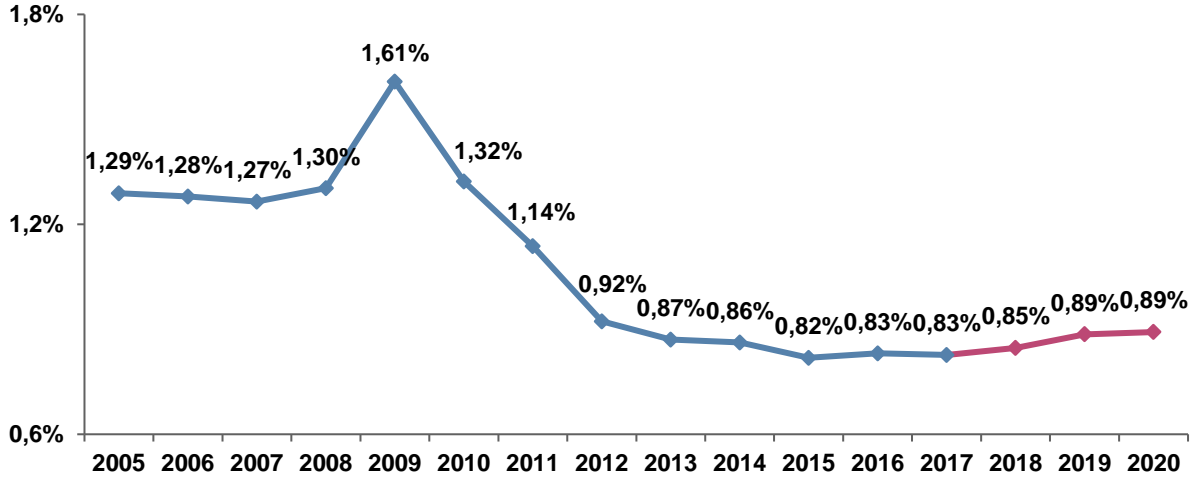
Tablo 11 - Ülke Bazında İthalat (Milyon ABD Doları)

Ülke Adı	2016	2017	Değişim (%)
Almanya	853	828	-3,0%
ABD	584	600	2,7%
İsviçre	379	417	10,2%
İrlanda	282	410	45,5%
İngiltere	317	375	18,3%
İtalya	321	346	7,5%
Fransa	368	339	-8,0%
Çin	200	208	4,1%
Güney Kore	218	182	-16,5%
Hindistan	173	170	-2,0%

Kaynak: TÜİK, İEİS

8. Fiyat Politikaları

2008 yılında başlayan ve şiddeti giderek artan küresel kriz, ekonomimizi derinden etkiledi. Kriz ile birlikte kamu maliyesinin yaşadığı zorlukları aşmak amacıyla 2009 yılında radikal düzenlemeler yapıldı. Bu kapsamda global bütçe uygulaması başlatıldı. Sağlıkta Dönüşüm Programı çerçevesinde iyileşen hizmet kalitesine ve sağlığa erişimin artmasına bağlı olarak artan sağlık harcamaları sadece ilaç fiyatlarına yönelik alınan önlemlerle kontrol altına alınmaya çalışıldı. Sağlanan hizmetle orantılı olmayan ilaç bütçeleri belirlendi ve ilaç bütçesinin aşılması gerekçe gösterilerek ilaç fiyatları sürekli düşürüldü, Sosyal Güvenlik Kurumu iskonto oranları ise arttırıldı. Aşağıdaki grafikte yıllar itibarıyla kamu ilaç harcamasının GSYİH içerisindeki payı gösterilmektedir.

Grafik 36 - İlaç Harcamasının GSYİH İçerisindeki Payı

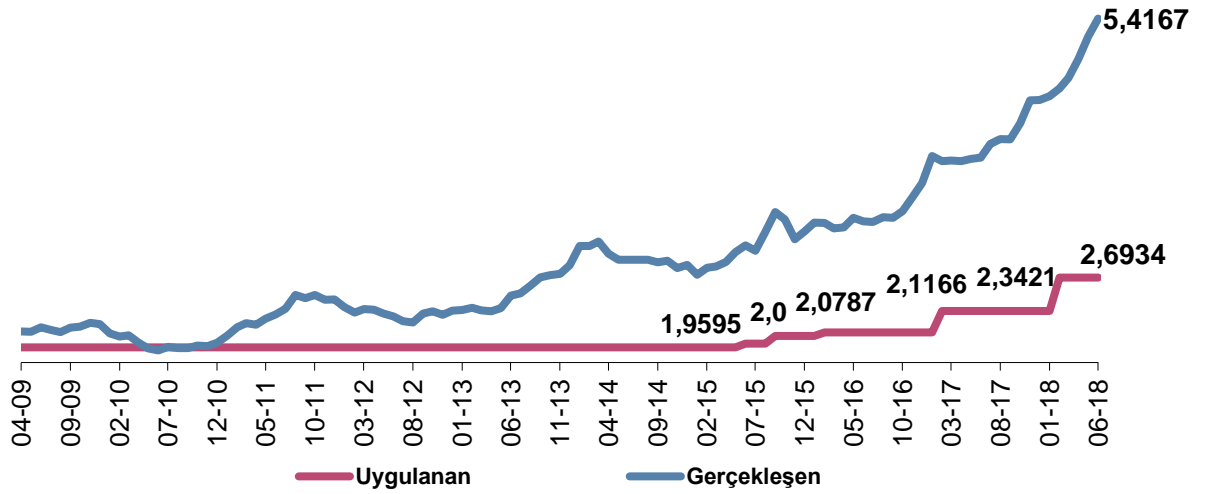
Kaynak: BUMKO, İEİS

Bunlara ek olarak, mevzuatta aranan şartlar sağlandığı halde AB kaynaklı ilaç fiyatlarının TL'ye dönüştürülmesi için kullanılan Avro değeri, Nisan 2009'dan Mayıs 2015'e kadar güncellenmeyerek, ilaç harcamalarını kontrol etmek amacıyla 1,9595 TL düzeyinde sabit tutuldu. Kurun güncellenmesi için endüstri tarafından başlatılan hukuki süreç, Nisan 2015'de ilaç sektörü lehine sonuçlandı. İlk olarak 2 TL olarak açıklanan

dönüşüm kuru, endüstrinin itirazının ardından, bir önceki yılın Avro ortalamasının %70'i oranında belirlenmeye başlandı. Bu değer 2017 yılı için 2,3421 TL olarak güncellendi. 2018 yılı için ise %23 artış olması gerekirken mevzuat dışı geçici bir kararla ilaç kuru sadece %15 oranında artırıldı ve 2,6934 TL olarak belirlendi. Mevcut durumda ilaç kuru cari kurun yüzde 50'yi aşan oranda altında kalmaya devam etmektedir.

Sektörü bir önceki yılın Avro satış kuru ortalamasının %70'ine denk gelen bir dönüşüm kuruna mahkum eden Avro değeri düzenlemesi, ekonomik gerçeklikten uzak bir yaklaşımdır. Bu çerçevede, bir önceki yılın ortalamasının %70'i yerine tamamının baz alınması gerekmektedir.

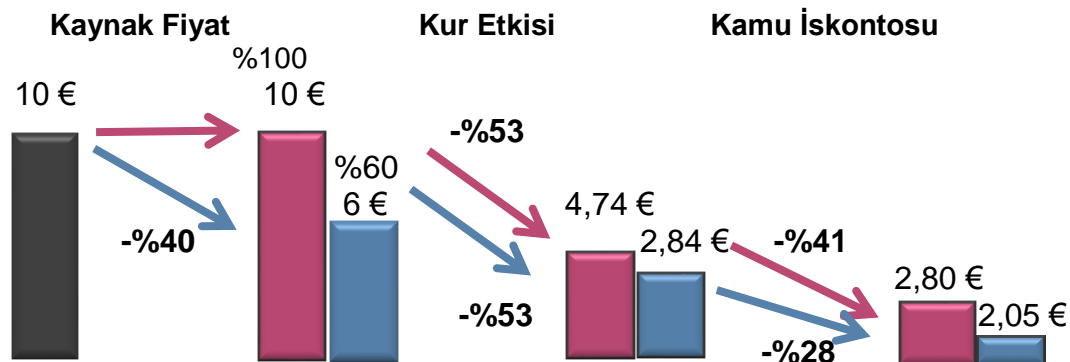
Grafik 37 - Kur Değişimleri (Avro/TL)



Kaynak: TCMB, İEİS

Aşağıdaki grafikte, kaynak fiyatı 10 Avro olan bir ürünün Türkiye'de fiyatlanması özetlenmiştir. Referans ürünün Türkiye'deki fiyatı 2,85 Avro iken eşdeğer ürünün fiyatı 2,09 Avro'ya denk gelmektedir.

Grafik 38 – İlaç Fiyatlanması



17.07.2018 itibarıyla cari kur: 1 € = 5,6816 TL

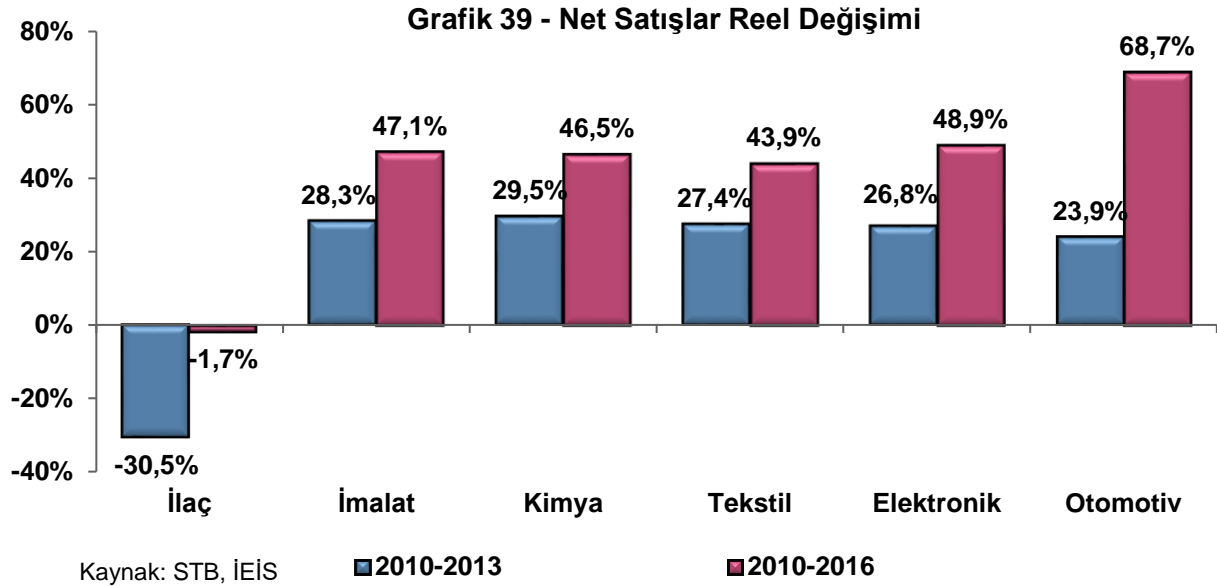
Kaynak:TCMB, İEİS

Referans

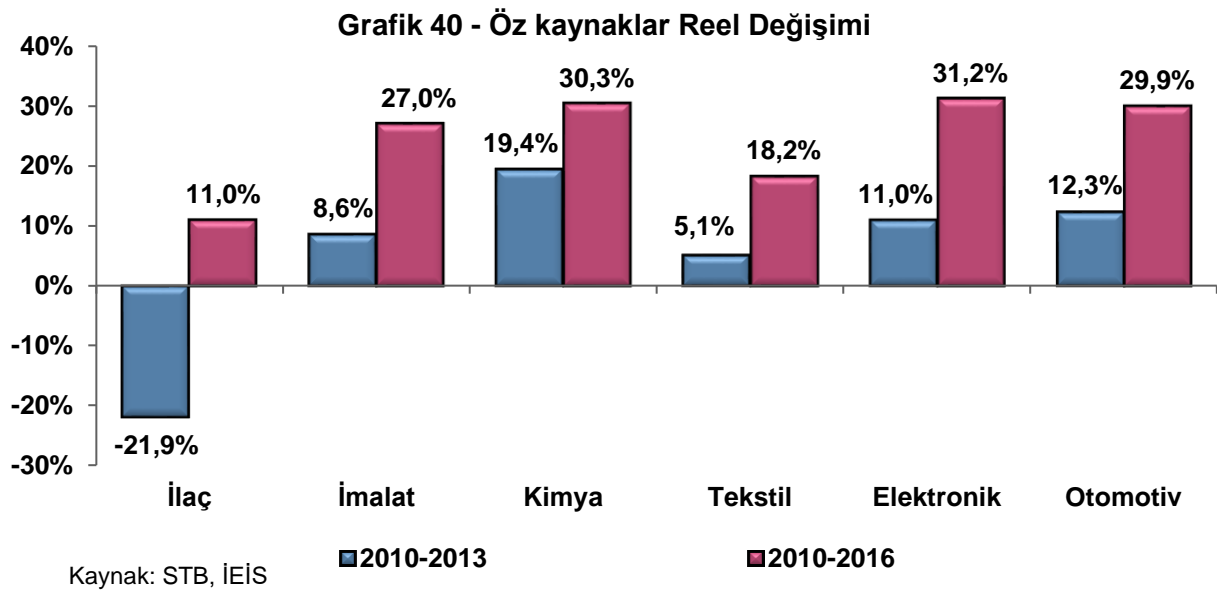
Eşdeğer

Fiyat odaklı politikalar kaçınılmaz olarak ilaç sektörünün finansal verilerini ve ülkenin ekonomik alandaki hedeflerini olumsuz etkilemektedir.

Diğer sektörlerle bazı finansal veriler açısından karşılaştırıldığında ilaç sektöründeki gerileme çok daha net biçimde ortaya çıkmaktadır. Öyle ki, mevcut fiyat politikaları nedeniyle ilaç sektörü net satışları 2010-2016 yılları arası dönemde reel olarak hala gerilerken, imalatın genelinde, kimya, tekstil, elektronik ve otomotiv sektörlerinde ciddi düzeyde reel büyüme söz konusudur.



Fiyat politikalarına bağlı olarak net satışlarda ortaya çıkan reel gerileme doğal olarak ilaç sektörünün öz kaynak yaratma kabiliyetini olumsuz etkilemiştir. Sektör ancak sıkı bir maliyet yönetimiyle öz kaynaklarında bir miktar artış yakalasa da bu diğer sektörlerin çok gerisinde kalmıştır.



9. Sonuç ve Değerlendirme

Türkiye ilaç endüstrisi; köklü ve deneyimli firmaları, giderek artan Ar-Ge harcamaları, yüksek üretim kapasitesi, kalifiye iş gücü istihdamına katkısı ve büyüyen ihracat hacmiyle ülkemizin hem sağlık atılımının başarısında hem de ekonomi alanındaki hedeflerine ulaşmasında kilit rol üstlenen öncelikli sektörlerden birisidir.

İlaç endüstrisi, ileri teknolojiye dayanan, yeniliğin sürekli olduğu, bilimsel ve teknolojik gelişmeler ile değişimlere hızla ayak uydurulması gereken bir endüstridir.

Bu yapı içinde, endüstrinin rekabet gücünün korunması için firmaların endüstriden kazandıklarını tekrar endüstriye aktarmaları, yatırım iştahlarını kaybetmemeleri büyük önem taşımaktadır. Oysa son 8 yıldır uygulanmakta olan fiyat ve maliyet odaklı kamu politikaları sektörün küresel bir oyuncu olması için atılım yapmasını ne yazık ki sekteye uğratmaktadır.

Mali disiplin odaklı fiyat politikaları ile sektör yapması gerekenden daha az yatırım yapabilmektedir. Daha yüksek katma değerli üretim yapmak için ayırması gerekenden daha az pay ayırabilmekte, ithalata bağımlılığını azaltamamakta ve potansiyelinin altında ihracat yapmaktadır.

Zorlu koşullara rağmen, ilaç firmaları çalışmalarına var güçleriyle devam etmektedir. Katma değerli eşdeğer ilaç, kombine ürün ve biyobenzer ilaç geliştirilmesi alanlarındaki çalışmalar yoğun şekilde sürmektedir. Firmalar konvansiyonel alanın yanında endüstrimizi biyoteknoloji gibi stratejik bir alanda da geliştirmek için var güçleriyle çalışmaktadır. Biyoteknoloji konusunda gerekli atılımı sağlayarak bu ürünleri ülkemizde geliştirmemiz ve üretmemiz bilgi ve teknoloji birikimimizi artıracak, cari açığımızı azaltacak ve endüstrimize rekabet üstünlüğü sağlayacaktır.

Özetle, kaldıraç etkisi yaratacak kamu politikaları ile sektör sanayi dönüşümünü tamamlayacak, yatırımlarını hızlandıracak, Ar-Ge yetkinliğini artıracak, biyoteknoloji alanında daha güçlü hale gelecek, daha yüksek katma değerli ilaçlar üretecek, Türkiye'ye ek istihdam ve ekonomiye katkı sağlayacaktır. Net ihracatçı ve küresel bir oyuncu olacaktır.



İEİS

İLAÇ ENDÜSTRİSİ
İŞVERENLER SENDİKASI

İSTANBUL OFİSİ

NEF 09 B Blok K:10 Sanayi Mah.
Hümeýra Sok. No:7 34415 Kağıthane İstanbul
T: +90 212 353 11 20 F: +90 212 353 11 41

ANKARA OFİSİ

Kızılırmak Mah. Ufuk Üniversitesi Caddesi No: 18
Ambrosia Plaza Kat: 10 Çukurambar / Ankara
T: +90 312 431 96 07 F: +90 312 435 15 78

www.ieis.org.tr – info@ieis.org.tr
www.trpharmaexporters.org.tr
www.biopharma.org.tr